ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

27. X 1989. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LI • 20.000 ДИН • БРОЈ 1974

Немачка 2,50 DEM, Француска 4,50 FRF, САД 1,25 USD, Швајцарска 1.80 CHF, Шведска 8,40 SEK, Аустрија 13,00 ATS, Грчка 180 GRD

ЛУНАРНА АРХИТЕКТУРА

ХОТЕЛ НА МЕСЕЦУ

Веровали или не!

ШКОЛСКИ ИНТЕРНАТ

У МУСОФУ (РОДЕЗИЈА) САГРАЂЕН ЈЕ ОД ЦИГАЛА КОЈЕ СУ НАПРАВЉЕНЕ ОД ТЕРМИТЊАКА.

ГЛАВА ТУРЧИНА

У СИРОКУ У МАЂАРСКОЈ ВАЈАРСКО ЈЕ ДЕЛО ПРИРОДЕ.

СТАБЉИКА ПАРАДАЈЗА

ИАКО ЈЕ ИЗНИКЛА НА БЕТОНСКОЈ СТАЗИ У БАШТИ БЕЛ ЏИФОРД ИЗ ПИЏН ФОРЏА (ДРЖАВА ТЕНЕСИ, САД), ЦВЕТАЛА ЈЕ И ДОНЕЛА БОГАТ РОД.

ПСЕЋИ ТРИЦИКЛ

ИЗУМЕО ЈЕ ФРАНЦУЗ ГИТУ. ЊЕГОВЕ ЗАДЊЕ ТОЧКОВЕ ПОКРЕТАЛА СУ ДВА ПСА.

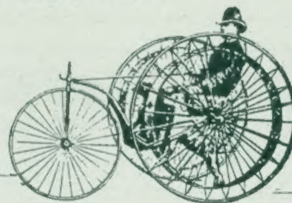

Гујин чешаљ

КАД СЕ УЗНЕМИРИ, СКЛУПЧА СЕ И ИСПУШТА НЕПРИЈАТАН МИРИС. НЕКИ ОД ОВИХ ЗГЛАВКАРА САДРЖЕ И ЦИЈАНОВОДОНИЧНУ КИСЕЛИНУ, ТАКО ДА МИШ, КОЈИ СЕ ЊИМ ХРАНИ, МОЖЕ ДА СЕ ОТРУЈЕ.

I ЛОРД ОД КРАФОРДА (1365-1407)

ЗА ВРЕМЕ ТУРНИРА НА ЛОНДОНСКОМ МОСТУ ОДРЖАНОМ 6. МАЈА 1390. ГОДИНЕ, СКЛИЗНУО ЈЕ С КОЊА И ПОНОВО ГА УЗЈАХАО ЈЕДНИМ СКОКОМ, ИАКО ЈЕ БИО У ТЕШКОМ ВИТЕШКОМ ОКЛОПУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● под ледом Хималаја, у областима где се температура не диже изнад –16°C, недавно је откривена нова врста инсеката сличног комарцу. Од 1.012 одраслих примерака које је посматрао јапански научник Широ Кошима чак 99 одсто биле су женке. Мужјаци остају под

површином тла где се хране бактеријама и алгама. У току свог кратког живота, који траје око месец дана, женке не једу баш ништа и све време се крећу у реду усмереном ка Сунцу.

●●● пре две године недалеко од западне обале Сардиније нађен је одлично очу-

ван римски брод који је настрадао у јакој олуји још пре две хиљаде година. Откриће је обелодањено тек недавно како бројни крадљивци не би „ометали" рад археолога који тврде да су ово најстарији остаци неког римског брода у Средоземљу.

●●● седамнаестог августа пилоти аустралијске авионске компаније „Квантас" по-

стигли су рекорд у путничком саобраћају: у „боингу 747–400" без слетања су прелетели раздаљину од Лондона до Сиднеја, укупно 18.000 километара.

●●● број пера птице зависи од њене величине. Колибри има око 940 пера, а лабуд

око 25.000. Највише пера имају пингвини: 46 на сваком квадратном центиметру. Тако, рецимо, царског пингвина покрива чак 30.000 пера.

●●● Италијане бије глас да су музикални, да по цео дан слушају музику и певају. Ипак, најновије анкете донекле побијају ово веровање.

Шездесет одсто грађана суседне земље дневно слуша музику мање од једног сата, док 34,2 одсто уз звуке музике проводи нешто више од једног сата, али укупно у току седмице.

●●● на Алпима ће ускоро настати највећи национални парк у Европи који ће се простирати на површини од двеста хиљада хектара. Ујединиће се заправо већ два постојећа парка – близанца на граници Италије и Француске – „Гран парадизо" и „Вануаз".

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ЗАРАДИО САМ 27 ЗИЛИОНА НА НАПЛАТАМА РАЧУНА!

135 ЗИЛИОНА У ПЛЕМЕНИТИМ МЕТАЛИМА!

365 ЗИЛИОНА У ПРОДАЈИ НАФТЕ!

ЈОШ 117 ЗИЛИОНА НА ПРЕВОЗУ ПШЕНИЦЕ!

75 ЗИЛИОНА У ИСПОРУЦИ ПЛАТИНЕ!

220 ЗИЛИОНА У ИНОСТРАНИМ УЛАГАЊИМА!

И БЕДНИХ 185 ЗИЛИОНА У ВРЕДНОСНИМ ПАПИРИМА!

УХ! ВИДИШ И САМ... БАШ НИСАМ У ФОРМИ!
11-6

НЕОБИЧНА ЗАНИМАЊА:

ЛУЧКИ ПИЛОТ

ПОСТУПИ ПО НАРЕЂЕЊУ, АКО ХОЋЕШ!

Радојица Лазаревић, лучки пилот у Бару: – Варају се они који мисле да је занимање лучког пилота нешто слично таксисти

Искусни морски вукови, пркосећи ветровима и олујама, широким морским друмовима воде грдосије дугачке и по неколико фудбалских игралишта. Застају немоћни тек пред улазима у луке. Ми се и овде разликујемо од других белосветских пристаништа

Догађај је заиста био несвакидашњи. Мада су и дотад у нашу најмлађу луку пристајале праве грдосије, ова је надмашивала све. Докони радозналци из Бара окупили су се на обали да виде како ће наши момци у не баш велику луку упаковати теретни брод „Елена Пи" јапанске компаније „Сан колајна", једне од највећих на свету.

На командном мосту, поред заповедника стајао је искусан лучки капетан. Његова дужност је била да „Елену Пи", попут хиљада других бродова, уведе у луку и привеже за одговарајући гат. Капетан теретњака под јапанском заставом одбио је да узме још два реморкера – за прамчани и крмни део – а све да га што мање кошта пристајање у барску луку.

Дајући заповести заповеднику брода, лучки пилот са стрепњом је посматрао како се челични џин, дугачак 320 метара а носивости 180 хиљада тона, провлачи поред лукобрана према свом везу, једном од осамнаест колико их има у Бару. Свестан малих маневарских способности пловила, пилот је неколико пута упозорио капетана да смањи брзину. И када је видео да је враг однео шалу, викнуо је заповеднику да да команду да стројар пребаци за вожњу унатраг.

Касно. „Елена Пи" је ударила и растурила док, истовремено покосивши нову супермодерну дизалицу на копну. Наравно, и брод је био оштећен. Лучки пилот, чије име намерно не помињемо, данас сведочи да му је то био најтежи тренутак у дугогодишњој служби на мору. Једва је преживео неми, и оптужујући, поглед масе која га је пратила док се лествама спуштао с несрећног брода.

Пази, брод улази!

Није уобичајено да се представљање једног занимања почиње оваквом, уистину врло ретком сликом, али је управо она најбоља илустрација све сложености и одговорности посла који обавља лучки пилот.

Према Поморској енциклопедији Југословенског лексикографског завода сазнајемо да је пилот на мору, односно пилотажа, „спровођење бродова од стране стручних особа (пилота, пељара) ради сигурности у лукама, тјеснацима или другим мјестима, опасним или тешким за пловидбу... Приликом пилотирања пилот је дужан: спроводити брод и упозоравати заповједника пилотираног брода на прописе и правила која вриједе за навигацију у односном подручју... пазити да се за вријеме спровођења брода не врше какве недопуштене радње, нпр. снимање... он не смије напустити брод прије него ли се

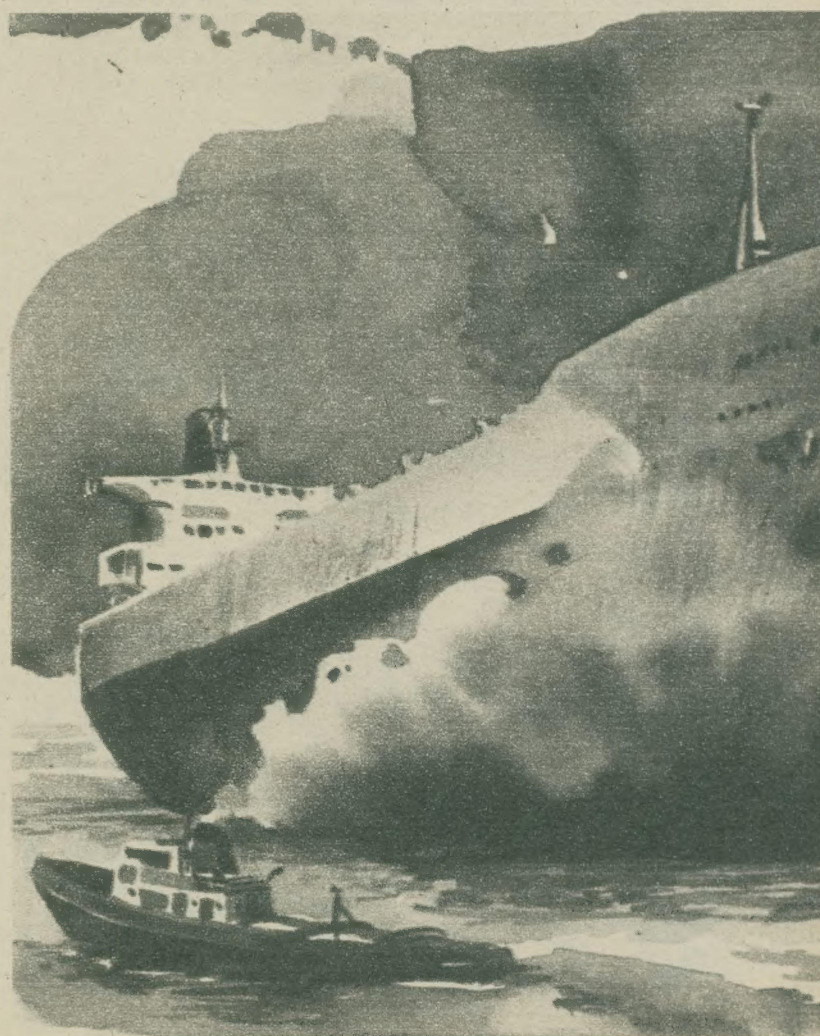

брод усидри или привеже на одређено мјесто..."

У барској луци раде три лучка пилота, уместо четири колико је предвиђено. Наш саговорник је Радојица Лазаревић, капетан дуге пловидбе који већ пет година ради као лучки пилот, четири у Бару, једну у Либији. На благо чуђење лаика за поморска питања откуд то да са прекоокеанских пловила пређе на лучке пилоте, овај тридесетогодишњак каже са смешком:

– Многи којима поморство није сасвим блиско не знају да је, рецимо, лучки пилот важније звање, и знање, од капетана дуге пловидбе. Јер, да би постао лучки пилот, односно спроводник бродова у луку и из ње, мора прво да буде капетан дуге пловидбе и онда полаже испит за лучког пилота.

Страх је једина граница

Сваки брод преко 500 бруто-регистарских тона, подлеже по правилу пилотажи и њега у луку уводи пилот. Пре тога компанија која је власник брода упућује телекс-поруку са основним подацима о броду, терету који носи и времену приспећа пред луку. Пилоти праве распоред пријема и кад се брод појави, из луке излази бродица у сусрет дошљаку.

На енглеском, званичном језику и помораца, заповедник приспелог брода саопштава пилоту све неопходне податке о маневарским способностима пловила и започиње увођење госта у луку. Улога пилота је, по нашем поморском праву, искључиво саветодавна и било шта да се деси – попут случаја с почетка овог текста – одговара заповедник који, иначе, слуша команде лучког пилота и преноси их својој посади.

Без обзира на врсту брода, а има их на хиљаде, пилот мора да зна основне маневарске способности. Поједностављено, као возач аутомобила који може да седне за волан сваког типа. У сарадњи са заповедником брода спроводи пловило до веза, зависно од, разуме се, метеоролошких услова. Мада у Бару не постоји неки одређени лимит, зна се да није пожељно уводити брод у луку ако ветар дува брзином од преко 40 чворова на сат.

Сваког месеца у барску луку се, у просеку, привеже око осамдесет бродова. Због релативно плитког газа, до 12,5 метара, могу да уплове само бродови дугачки 300 до 320 метара, односно тонаже до 180 хиљада. Чест је, зато, случај да наш највећи брод „Смедерево", власништво „Беоплова", који вози рудачу из Перуа за железару у Смедереву, прву половину терета искрцава у луци Бакар, где могу да упловљавају бродови чији је газ и до 30 метара, а остатак у Бару.

– За лучког пилота најважнији је осећај за простор – вели наш саговорник. – И не само то, лучки пилот мора да буде храбар и млад јер је у његовим рукама, на ужасно малом простору, огромна одговорност. Може се само замислити како изгледа операција када брод дугачак преко 300 метара треба упаркирати на док не већи од 250 метара, водећи уз то рачуна о струјама и јачини и правцу ветра... Кад лучки пилот први пут осети страх, најбоље је да батали тај посао. Ту, понављам, нема места за колебљивце јер се одлуке доносе у тренутку...

У Бару је све чешће слика бродова усидрених пола миље ван лукобрана који чекају слободан вез и лучког пилота. И даље маса с обале посматра маневар достојан најблиставијих видео-игара. Само што су овде у питању живи људи.

П. Милатовић

Фотографија: „ЈУГОФОТО" Бар

Илустровао: Брана Јовановић

ПРОЧИТАЈ
ПРОСКИТАЈ

ИЗБРИСАЋУ ТЕ С ЕКРАНА!

Нервирају вас рекламе на телевизији? Или можда неки тв спикер? Нема проблема, можете да их се ослободите само ако купите најновији проналазак Американца Алберта Новака. Користећи последња достигнућа електронике (микрочипове и микропроцесоре), Новак је конструисао уређај који се једноставно прикључи на ТВ-апарат, а ви само треба у правом тренутку да притиснете једно дугме и држите га док се досадна реклама не заврши или вама несимпатичан лик не нестане с екрана. То ће онда бити убачено у меморију уређаја и следећи пут кад се појаве или проговоре они што вам дижу притисак, уређај их аутоматски блокира.

Новак тврди да је његов изум идеалан и за приватне кабл-телевизије које приликом преузимања програма државне телевизије силом прилика емитују и рекламе. „А што би они бесплатно рекламирали некога", каже Новак „кад уз мој апарат могу једноставно да их избришу!"

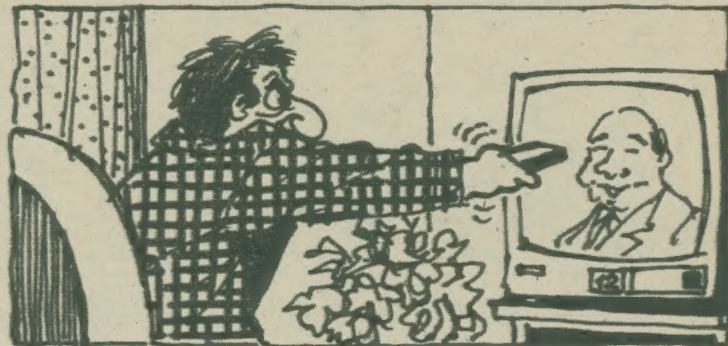

СРЦЕ КОЈЕ ТО НИЈЕ

Пре неколико година здравље Василија Фолкина нагло се погоршало – почела је да га издаје снага и готово да више није могао да хода... Овај педесетогодишњи Литванац данас води нормалан живот захваљујући вештачком срцу, у ствари мишићу с његових леђа!

Лекари са Медицинског факултета у Литванији извели су овај јединствени медицински подухват уз помоћ електронског стимулатора прикљученог на поменути мишић који су месец дана држали под утицајем високих фреквенција. То му је променило грађу и постао је налик на срчани мишић. Оперативним путем обликовали су га тако да је у њега могло да се смести право срце, а затим га спојили с нервима и крвним судовима.

Совјетски стручњаци тврде да је овакво срце боље од вештачког јер је направљено од пацијентовог ткива, па је и могућност одбацивања мала.

Илустровао: Зоран Петновић Петко

ТО ЈЕ ОНО ПРАВО, АЛИ СА ЗАЧИНОМ

Скофилд послужује свој ауто

АУТОМОБИЛ НА КОКА-КОЛУ!

Вест да уместо стандардног уља за подмазивање мотора у њега може да се сипа кока-кола осванула је у свим светским новинама па и у „Забавнику". Само, ПАЖЊА! Ако сунете кока-колу без додатка који се зове KeeKote, упропастићете свој аутомобил!

Уместо уља за подмазивање сипао је у резервоар боцу кока-коле и чашицу нечега што је само смућкао и чија је формула патентирана тајна. Затим је упалио мотор аутомобила и одвезао се од Ливерпула до Манчестера и натраг: сто километара, брзином од сто километара на сат, без икаквих невоља.

Ипак, још је рано да се каже да ли ће овај подухват Џека Скофилда остати својеврстан куриозитет или ће његов аутомобил на кока-колу заиста променити начин подмазивања мотора.

Скофилд, професор трибологије (науке о подмазивању) Политехникума у Ливерпулу, каже да је остварио оно што је највише желео: „Хтео сам да докажем да експлозивни мотор може да ради без минералног уља. Када нафта постане ретка на нашој планети, људи ће морати да потраже нешто друго. Што се нас тиче, ми смо га већ нашли".

И нису га нашли случајно. Да би дошли до аутомобила на кока-колу, Џек Скофилд и његов колега из Будимпеште хемичар Јозеф Фодор радили су десет година тражећи подмазивач који не би био нафтни дериват а штитио би аутомобил боље од свих постојећих уља.

Скофилд каже: „Минимални део мотора троши се због трења површина током вожње и ми, баш због тих неколико грама, бацамо цео аутомобил, читаву тону метала. Због тога смо се латили овог посла".

Латили су се и из других разлога: „Политехникум претвара новац у науку", такође каже Скофилд, „а за мене је битно да ту исту науку поново претворимо у новац". Новац на који мисли научник јесте профит за њега и за „Hch", фирму чији је председник, али и нова радна места за Ливерпул, познат по незапослености.

Могу и чај, лимунада, вино...

Скофилд и Фодор су смислили подмазивач сасвим различит од свих досад постојећих: не течност која влажи металне зидове мотора да би се смањило трење већ супстанцу која ће пријањати за металне површине мотора и штитити их од трошења.

Две године провели су у проучавању десет хиљада различитих органских једињења која имају једну заједничку особину: велике молекуле са извесним бројем слободних магнетских полова који пријањају уз металне површине чинећи још сложенија једињења. Истраживања су показала да је седам од ових супстанци растворљиво у води и уљу и да су оне основа додатка који су Скофилд и Фодор назвали J KeeKote и, уз кока-колу, сипали у мотор аутомобила.

Цену (150.000 фунти стерлинга) за светски патент J KeeKote-а платила је 1988. године Британска технолошка група, државно предузеће, које финансира мале изумитеље и штити их од стране конкуренције. Досад је осамнаест компанија које производе подмазиваче ступило у везу с Британском технолошком групом и Скофилд, који у свом предузећу тренутно производи мале количине KeeKote-а, сматра да ће овај додатак бити у продаји током идуће године.

Како KeeKote замењује класично уље за подмазивање? Одговара Скофилд:

„Када се подмазивач „закачи" за површину и тако почне да спречава трење, течност служи само за хлађење мотора, а вода је најбољи расхлађивач. Али, само чиста вода није довољна: органска једињења која смо употребили реагују тек када из течности узму супстанцу којом ће да обложе металну површину уз коју пријањају.

У случају кока-коле, коју смо ми употребили, ту улогу врши (орто)фосфатна киселина. Уместо ње могу да се

употребе разне друге супстанце: танин из чаја или вина, лимунова киселина из лимунаде, чак и цинк из мокраће..."

Боља од пепси-коле!

А због чега је, за пробну вожњу, употребљена баш кока-кола? Да би се привукла пажња јавности?

„Не само због тога", каже Скофилд. „Одувек смо знали да је кока-кола добар подмазивач. Већ годинама експериментишемо дајући студентима разне течности и уља које они проверавају у лабораторији тражећи најбоље подмазиваче. Кока-кола је дала најбоље резултате а најгоре баш чисто минерално уље!"

И још нешто, сасвим узгред: кока-кола је, истина за длаку, потукла свог највећег конкурента пепси-колу.

Наравно да лабораторијска истраживања нису довољна да би се одредило која течност може и у пракси да послужи као редован подмазивач експлозивног мотора.

Мотор подмазиван кока-колом и додатком KeeKote-a испробаван је пуних сто часова у фабрици и тек након тога, када су добијени добри резултати, смеша је сипана у аутомобил и извршена је проба од Ливерпула до Манчестера и назад. Пре извесног времена италијански часопис „Auto Oggi" позвао је Скофилда да експеримент понови на улицама Милана. Резултати су и тамо били одлични.

Скофилд се плашио само једног – да неко случајно не упропасти свој ауто покушавајући да имитира његов експеримент. „Сама кока-кола не може да подмазује мотор јер би брзо испарила", тврди он. „Само уз додатак KeeKote-a течност (кока-кола) постаје гушћа и задржава унутарњу топлоту испод 80°C".

Није за нове аутомобиле

Након фабричких проба и вожње Ливерпул – Манчестер – Ливерпул показале су се предности новог подмазивања: снага мотора повећава се за 20 одсто, издувни гасови смањују се за 30 одсто, мотор троши 6 одсто горива мање и то све захваљујући подмазивачу који пријања за металне површине.

„На металним површинама се ствара слој подмазивача дебљине 4 микрона, отприлике као две власи косе", објашњава Скофилд. „Простор између делова мотора у покрету је зато мањи и због тога мотор дуже траје". Заштитни слој, иначе, остаје на површини и када је мотор угашен и, чим се упали, налази се на лицу места.

И баш због тога додатак KeeKote предвиђен је само за аутомобиле који нису потпуно нови, код којих је мотор већ разрађен. Зато је Скофилд пробну вожњу извео у половном „мицубишију" свога сина, а не у свом новом „мерцедесу".

То значи да ће будући „мотор без уља" морати да буде нешто другачији од данашњег аутомобилског мотора а највећа разлика биће у систему хлађења који би могао да буде повезан са системом подмазивања.

Тајна „мотора без уља", није, према томе, у кока-коли већ у додатку. Ово се односи и на уља за подмазивање која су одавно у употреби. У ствари, није уље оно што подмазује мотор већ додаци који се разликују од произвођача до произвођача и који само повећавају цену.

KeeKote је, према речима изумитеља, вишенаменски, што значи да је растворљив у свакој течности или уљу. Од 1984. године испробан је као додатак стандардном уљу за подмазивање на 3000 аутомобила и 3000 аутобуса у Будимпешти. Испоставило се да се уље мења на 30.000 километара уместо на уобичајених 6.000, да је потрошња смањена за 50 одсто и да су возила била у одличном стању и после пређених стотина хиљада километара.

„Али, у друштву у коме живимо најважније је продати што више па је због тога боље да производ има што краћи век", закључује Скофилд који, ипак, не сумња да ће се његов KeeKote одлично продавати.

Б. Д.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

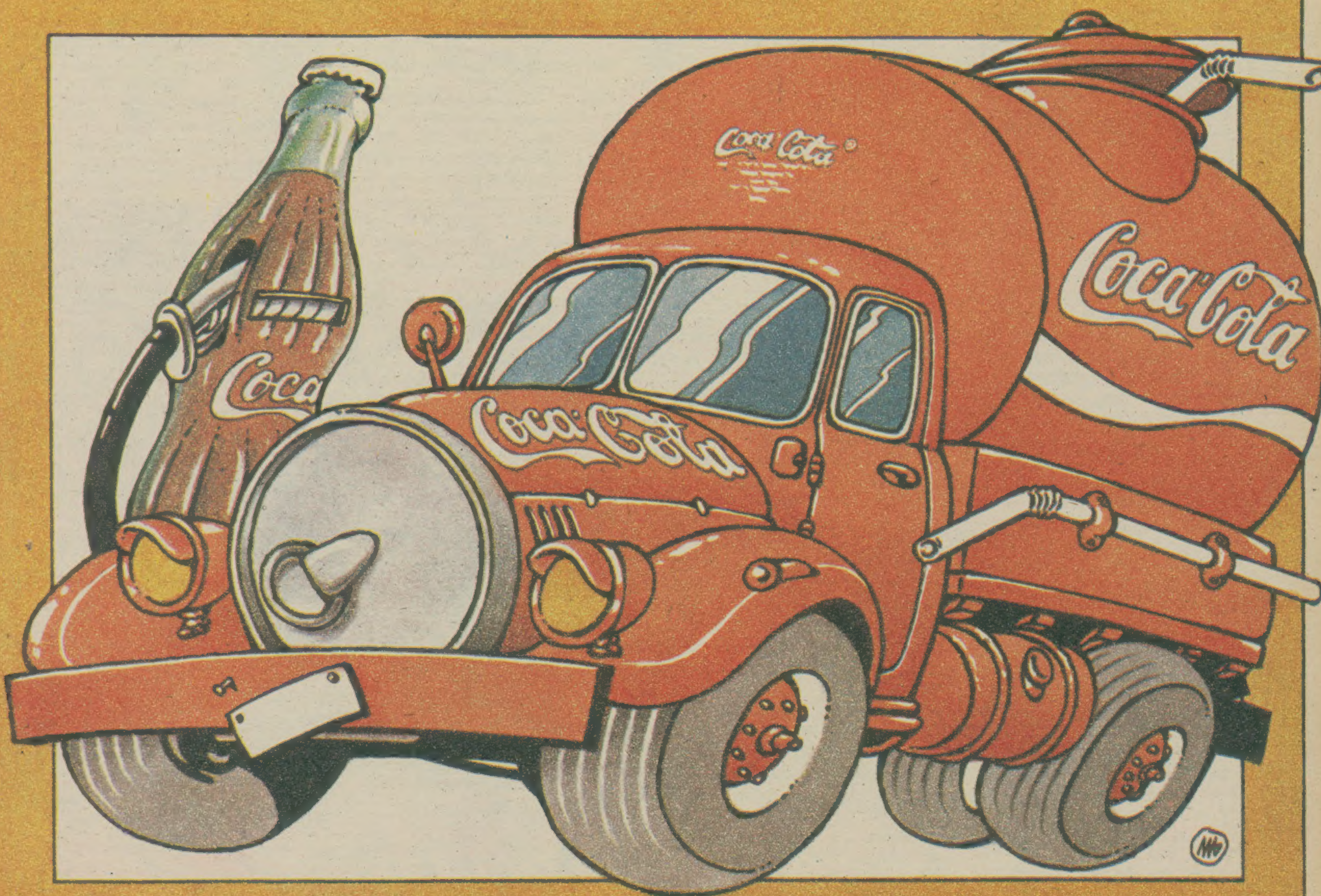

ЗА ШЕТЊУ КРОЗ АНТИКУ

ВОДИЧ СТАР 2.000

Грчки путописац и историчар Паусанија средином другог века наше ере помно је бележио све што је видео, чуо и прочитао. Није ни сањао да су ти описи претеча једне савремене забаве и успешне индустрије која се зове – туризам

У само праскозорје, које је обећавало још један врели августовски дан, Грци су се неописиво забављали. Испрва нису схватили шта ради постарији елегантно одевен човек, али кад је одлучно упро прстом ка земљи испод својих ногу, нису више могли да се уздрже од смеха.

Спиридон Стаматакис који је себе сматрао за много значајнију личност него што му је то указом грчког краља одређено, не успевши да смири напад смеха, причао је те вечери у таверни испод микенске цитаделе, уз добро вино, неколицини својих пријатеља и полицајаца:

– И онда је тај немачки лопов Хајнрих Шлиман ухватио своју жену за руку и од каменог зида који је Микену штитио од напада кренуо према средини дворишта. Одбројао је десетак корака и стао, као да је на позорници у Есхиловој „Орестији". Свечано је подигао суву смоквину гранчицу и забо је у земљу. Затим се окренуо и каже ми, као да је сигуран да му под ногама леже тоне злата:

– Господине Стаматакис, ту ћемо почети да копамо.

– Да, господине Шлиман – одговорим му – видим да имате изванредан осећај да тачно утврдите место где су закопани наши племенити преци.

Па како је уопште могло да му падне на памет да су владари Микене сахрањивани унутар тврђаве. Где то има: гробови испод прозора палате?

Грк је имао само једну обавезу – да надгледа Хајнриха Шлимана за кога је већ цео свет знао како је у малоазијској Троји ископао басновно злато и кришом га пренео у Немачку. Власти које су Шлиману једва издале дозволу за ископавање плашиле су се да се тако нешто не догоди и у Микени.

Шестог децембра 1876. године Стаматакис схвата да није био плаћен узалуд. Шлиман открива један гроб. Затим, као да се пред ноге радосног детета котрљају новогодишњи поклони, отварају се гробови пуни злата, драгоцености и оружја. Укупно их је пет, у њима петнаест скелета. Лобање мушкараца прекривене су златним маскама. Шлиман је уверен да су пред њим учесници трагедије која се непосредно после тројанског рата одиграла унутар зидова Микене. Одушевљен, грчком краљу шаље телеграм:

„С неизмерном радошћу обавештавам Ваше Величанство да сам открио гробове које Паусанија, ослањајући се на традицију, означава као гробове Агамемнона, Касандре, Еуримедонта и осталих који су убијени након повратка из Троје, а убили су их подмукли Егист и неверна Клитемнестра. У гробовима сам нашао неизмерно благо – предмете од чистог злата. И само то благо довољно је да испуни сваки музеј који би тако постао најлепши музеј на свету".

Значај тог открића не умањује чињеница да су скелети које је Шлиман открио бар четиристо година старији од тројанског рата и краља Агамемнона. Дуго су веровали да је археолога до тог места довело шесто чуло, мада је Шлиман у телеграму краљу делимично открио тајну. У каснијим белешкама он ће рећи да то епохално откриће дугује безрезервном веровању у писање грчког историчара Паусаније.

Путописац и пажљиви посматрач из другог века наше ере оставио је у пет књига „Описа Хеладе" податке који су једног истраживача и после седамнаест векова довели до циља. Све што је видео педантно је записивао. Шлиману је преостало само да га пажљиво чита и да му верује. То је први бедекер у историји, написан много стотина година пре него што је почетком прошлог века Немац Карл Бедекер издао књижицу у којој су била разна обавештења потребна људима на туристичким путовањима.

Златни гробови владара

Проницљивом Шлиману, који је Паусанију читао у оригиналу, било је потребно неколико реченица из друге књиге „Описа Хеладе" да би схватио где се налазе гробови микенских владара. Антички историчар овако износи утиске са обиласка Микене:

„Део зидова се још очувао, као и капија на којој стоје лавови. У рушевинама Микене налазе се Персејев извор и подземна Атрејева грађевина; поред тога гробови оних које је Егист побио на гозби, кад су се вратили из Троје. Тамо је гроб Агамемнона, кочијаша ратних кола Еуримедонта, Теледаме и Пелопса. Кажу, такође, да је Касандра Агамемнону родила близанце, те да је и ту малу децу Егист усмртио заједно са родитељима. Клитемнестра и Егист сахрањени су ван зидина, пошто их нису сматрали достојним да почивају унутар њих, где су лежали Агамемнон и они који су заједно с њим погинули."

Паусанија му је помогао још једном – при ископавању Тиринта, другог великог града из тог периода, петнаестак километара јужно од Микене. Кад се са знатно млађим колегом Вилхелмом Дерпфелдом нашао пред зидинама из-

) ГОДИНА

горелим у великом пожару, сви су га уверавали да је то средњовековна тврђава. Он је, ипак, више веровао Паусанији који је те огромне зидове упоређивао са египатским пирамидама. После вишегодишњег напорног рада двојица Немаца откопала су целу палату и уверила се да антички путописац није био далеко од истине – грађевина је надмашила све дотад откривене из периода микенске цивилизације.

Антички туристи крај Сфинге

Мало је биографских података о човеку који је тако детаљно описивао свет у коме је живео. Зна се да је Паусанија рођен у Малој Азији. Живео је у другом веку наше ере – кад су светом владали римски цареви Хадријан, Антонин Пије и Марко Аурелије. Обишао је Сирију, Палестину, видео Јерусалим, реку Јордан, Галилејско језеро и Мртво море. Био је несрећан што није стигао до Вавилона. У текстовима наглашава да још није срео човека који је био у овом граду. Пропутовао је целу Грчку и егејска острва, а затим се отиснуо у Египат. Ишао је уз Нил на југ, све до Тебе са стотину капија. Затим се упутио на запад, у Либијску пустињу и стигао до оазе бога Амона, коју је неколико векова пре њега посетио и Александар Македонски. Обишао је и Италију, одушевио га је Рим, посебно Трајанов форум.

Главно Паусанијино дело „Опис Хеладе" настало је између 160. и 180. године. Било је то изванредно време за књиге те врсте. У тренуцима предаха између ратова туризам је буквално цветао!

Богата господа могла су себи да приуште таква уживања да се са слугама, куварима или залихама суве хране укрцају на галију и из Италије запуте у Египат, Грчку или на обале Мале Азије, где су обилазили места, старе споменике и климатска лечилишта. Прецизни Паусанијини описи били су драгоцена помоћ на таквим путовањима. Слична дела писали су, поред њега, и неки други аутори, али она су, на жалост, изгубљена.

И тада, као и данас, око пирамида и Сфинге у Гизи тискала се маса бучних посетилаца. С не мањим одушевљењем него данас дошљаци са свих страна света успињали су се уз стене Акропоља. За ситне бакарне новчиће локални водичи као песмицу су причали историју споменика и набрајали владаре који су их посећивали. Туристи понекад баце поглед у свежањ папируса – свој бедекер, а они који желе да кући донесу још опипљивији доказ узимају чисте свитке или уштављене овчије коже и по њима цртају пером или мастилом.

Паусанија је у својим описима мешао стварност и митове, оно што је својим очима видео и оно што су му други причали. Веровао је у своје хеленске богове, у њихову моћ да утичу на живот смртника, да награде добро и казне зло. С одушевљењем је преносио старе приче, али није прихватао митска претеривања. Кад је описивао атински Акропољ, није пропуштао да у неколико реченица спомене и једну од најлепших легенди – о смрти краља Егеја.

После Атине, једно од најпосећенијих места у Хелади био је Епидаурус. Паусанија је до детаља описао чувено позориште и не мање славну болницу. Наводи да су се на зидовима налазиле камене плоче са доказима како је болница успешно радила уз помоћ бога лекарске вештине Асклепија.

Јецај каменог кипа

„На тим плочама", писао је он, „урезана су имена људи и жена излечених од Асклепија, заједно са називима болести од којих су патили и начином лечења."

Археолошким истраживањима откривене су бројне такве плоче које се сада налазе у малом музеју Епидауруса.

Чувена је Паусанијева прича о два камена колоса у седећем положају на левој обали Нила, преко пута староегипатског храма Карнака. Две статуе, високе 19,5 метара, свака исклесана од једног комада камена, представљале су египатског фараона Аменофиса Трећег. Сваког јутра по изласку сунца статуа на северној страни испуштала је чудан звук. Паусанија га је чуо и не крије да је то за њега био један од најчуднијих доживљаја у Египту. „Сваког дана у свануће", забележио је, „он јеца, а тај звук најбоље може да се пореди са тоном који настаје превлачењем по жици лире." Историчар је пренео причу која се сачувала до данас – да су то кипови јунака Мемнона кога је Ахил усмртио под зидинама Троје. У само свитање он се јада својој мајци, богињи зоре Еоји.

Звуци су само неколико година надживели Паусанију. После реконструкције, извршене по налогу римског цара Септимија Севера, камени колос више се никад није огласио.

Да се родио деветнаест векова касније, Паусанија би својим талентом, као што је то урадио Карл Бедекер, згрнуо велике паре. Ако му то за живота није пошло за руком, сигурно да би му причињавало задовољство кад би знао колико је помогао савременим историчарима и археолозима. „Без Паусанијеа", како је рекао један од данашњих истраживача, „грчке руине биле би највећим делом лавиринт без кључа, загонетка без одговора."

Огњен Јаневски

Илустровао: Брана Јовановић

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

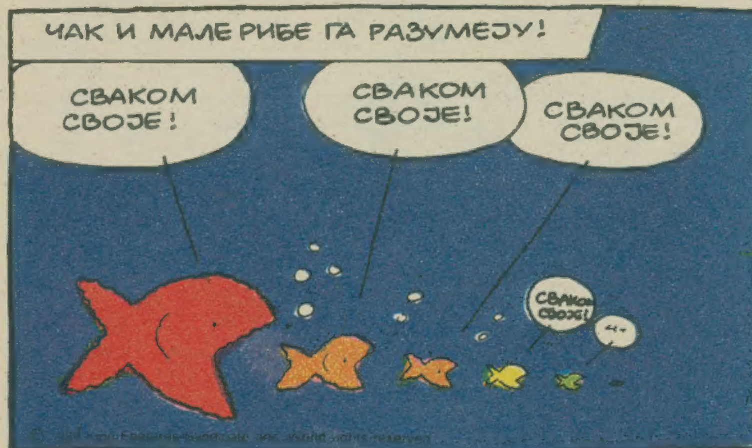

...ИАКО НЕКИ ТО НЕ ЖЕЛЕ!

4-9

ФАРМЕРИ И ВАНЗЕМАЉЦИ

Летећи тањири – између [illegible]

Рођаци људске расе насељавају звездани рој Плејаде, а њихов повереник на Земљи је швајцарски фармер Били Мејер. Тако бар сам тврди

Звучи невероватно, зар не? Али, Били Мејер је ову своју тврдњу током година поткрепљивао новим „доказима". Према његовим речима, све је почело једног јануарског послеподнева док је шетао у близини своје куће у месту Хинвел које припада циришком кантону. Тишину зимског дана нарушило је неко зујање. Подигао је поглед и угледао сребрнасту тањирасту летелицу која је лагано кружила изнад њега.

Срећом, код себе је имао камеру што му је омогућило да начини снимак пре но што се летелица спустила. Мејер је потрчао према њој, али га је на удаљености од педесетак метара зауставила „нека непозната сила". Из летелице пречника отприлике седам метара изишла је једна прилика и кренула према њему.

Гости издалека

То је био први од преко стотину његових сусрета са астронаутима из скупине Плејада. Резултат – отприлике три хиљаде страна забелешки и на стотине фотографија. На основу његових искустава настала је и књига: „НЛО... сусрети са Плејадама". А цела та заврзлама унела је велику пометњу међу изучаваоце НЛО-а.

Мејерову причу први је испитао и изнео свету Вендел Стивенс, амерички поручник у пензији, из Таскона у Аризони. За Мејера је сазнао од нећакиње психолога Јунга с којом је годинама размењивао фотографије НЛО-а. (За Стивенса се тврди да поседује једну од највећих колекција фотографија НЛО-а.)

Поменута дама посетила је Мејера када је чула да је неке фотографије снимио свега педесетак километара од њене куће. За фотографије које су му биле послате Стивенс је изјавио да су фантастичне и да раније ништа слично није видео. Био је то довољан разлог да и сам посети Мејера.

Од Мејера је сазнао да је још као петогодишњак имао необична искуства. Једном је угледао велику кружну летелицу како лети изнад месне цркве. Од пете до осме године повремено би чуо непознате гласове у глави а затим неки нови глас који се понашао као његов лични водич кроз живот.

Мејер је заиста са дванаест година напустио школу и кренуо чудним животним путем. Учествовао је у тркама аутомобила, краће време провео у затвору због крађе, био је и у Легији странаца, а неколико година радио је у Индији у једном селу као хватач змија. Успео је да се пребаци до Турске где је, откуцавши неке кријумчаре дроге, зарадио за повратак у Швајцарску.

За време боравка у Индији поново су почели да му се јављају они необични гласови. Овог пута женски. Сазнао је да су дошљаци из „далеког

Били Мејер је до сада успео да препозна ових пет типова летећих тањира

свемира". Једном приликом снимио је чак њихову летелицу.

То је потрајало отприлике две године. Онда су Дали окончали своју мисију на Земљи и лишили нас свога цењеног присуства. До 1975. владало је затишје.

Затим су дошли Плејађани. Било их је троје – Симцес, Птаах и Аскет – један мушкарац и две жене. Њихова родна планета звала се Ера и кружила је око малог сунца у систему Тајгете који је припадао Плејадама. У ствари, потицали су са неке планете из система Лире и још пре много милиона година тамо су достигли врхунац технолошког развоја. Пре но што је друштво коначно уништило само себе у термонуклеарном рату, Плејон са Лире повео је сународнике на једну планету звезде Вега.

Када су се колонисти одомаћили, кренули су у нова истраживања свемира. Тако су пре неколико хиљада година стигли и до нас. Мејеру су, такође, саопштили да су они у технолошком погледу неких три хиљаде година испред нас и да о нама брине Андромедино веће.

Једно од првих питања које се наметнуло: како су успели да превале толику раздаљину када се зна да су Плејаде из сазвежђа Бик удаљене од Земље четири стотине тридесет светлосних година. Према њиховом тврђењу, тај пут преваљују за отприлике седам часова и то са неколико врста летелица

Границу светлосне брзине разбијају помоћу „хиперсвемирског погонског система" који ради на принципу тахионских честица. Плејађани користе пет свемирских летелица од којих четири за превањивање овако великих раздаљина, а само једну за путовања кроз атмосферу и њоме се углавном управља на даљину. Ове последње служе за прикупљање података.

Друго питање на које треба дати одговор јесте шта Плејађани траже овде? Или једно можда још занимљивије – зашто су за свог посредника одабрали Билија Мејера, садашњег фармера и некадашњег лопова? Одговор на прво питање: једноставно, желели су Земљанима да скрену пажњу на себе, на постојање живих бића и ван наше планете.

30 сусрета са Плејађанима

Вендел Стивенс сматра да зна зашто су одабрали баш Мејера: казали су му да су с њим у вези били и током његових „ранијих живота". Затим, да је он један од њих и да је по властитом избору допустио да га захвати еволуција на Земљи пре много хиљада година. То је разлог што су њихови компјутери осетљивији на његову него на „душе" других људи и зато су у стању да га нађу где год се налазио.

Ти савршени компјутери такође им омогућавају да у главе својих поданика улију сваки језик што га упознају на планети коју посете, с тим што нису још толико савршени да ускладе и нагласке, па су Мејерови Плејађани говорили немачки дијалекат из Швајцарске, али са необичним акцентом.

Такође је остало неразјашњено шта су Плејађани очекивали да ће Мејер учинити са свим тим обавештењима. Можда су предвидели да ће ступити у везу са Стивенсом и да ће се око свега подићи велика бука.

Мејер је тврдио да је од 1975. имао преко сто тридесет сусрета са Плејађанима, што је доказано гомилом фотографија, примерцима метала, тракама на којима је био снимљен звук њихове летелице при полетању и сведочењима многих очевидаца. За све ове доказе Вендел Стивенс је тврдио да су били научно проверени и да су признати за истините. Резултате својих истраживања објавио је у књизи „НЛО... сусрети са Плејадама" 1979. године.

Како се број наводних посета Плејађана повећавао, тако су и Мејерове приче везане за те сусрете постајале све невероватније, чак и смешније. Врхунац је био када је Мејер почео да тврди како су га Плејађани једном приликом повели у свом броду на – пут кроз време.

Тако је Мејер имао прилику да види и фотографише диносаурусе, да се упозна са Христом који га је узео за ученика, да сними спајање Апола и Сојуза, и на крају – да сними једно Божје око. Када су га упитали зашто није снимио оба, одговорио је да је Бог управо у том тренутку намигнуо његовој сапутници – Семџаси. На једној од тих фотографија види се птеродактил а у позадини пирамида. Коментар је излишан.

Путујуће дрвеће

Поред оних који су оспоравали Мејерове доказе, а у томе је главни био Кал Корф, Мејер је имао и пуно заговорника. Главни су били чланови групе Генезис III који су и штампали књигу пуковника Стивенса о Мејеру. Кал Корф је свој став најбоље изнео у наслову књиге која се, такође, бави Мејером: „Најозлоглашенија обмана у изучавању НЛО-а".

Мејерови докази временом су, један за другим, почели да раде против њега. На низу од шест фотографија Мејер је тобоже снимио летелицу Плејађана како лети око стабла. Међутим, када су независни истраживачи посетили место где су наводно фотографије снимљене, нису успели да нађу чак ни дрво. На питање где је, Мејер је одговорио да га је летелица уништила, а Стивенс да је нестало јер је пребачено у друго време.

Да не помињемо како се распоред облака разликује од фотографије до фотографије које су морале бити снимљене непосредно једна за другом. Корф је претпоставио да су модел НЛО-а и модел дрвета касније уклопљени у слику предела. На Мејеровој фарми одиста су и нађени модели летелице Плејађана.

Мејер је често сам себи скакао у уста. На питање зашто су фотографије мутне и нејасне одговорио је да се они плаше да их неко не препозна на улици, а затим иста-

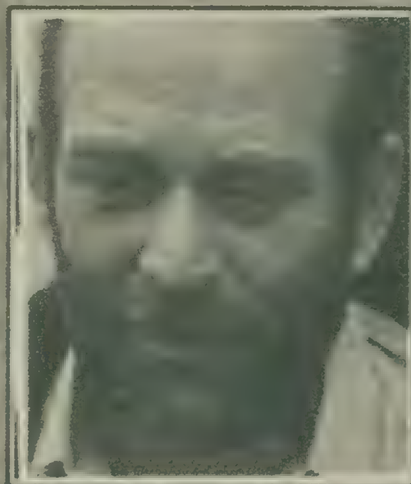

Сведоци позирају Билију Мејеру. Изнад њих је, наравно, летећи тањир

као велику сличност између Семџасе и своје девојке.

Карл Корф се потрудио да разговара и са др Марселом Вогелом који је испитивао узорке метала које му је донела група Генезис III. Према његовом тврђењу, само је први узорак био јединствен и састојао се од алуминијума, сребра и талијума велике чистоће. Остало су били обични кристали.

Међутим, чланови Генезиса III тврде да поседују видео-траку на којој др Вогел објашњава зашто на Земљи не могу да се добију такви узорци, што др Вогел, разуме се, пориче.

Још само неколико речи о Мејеровим фотографијама: сувише су добре да би биле истините. Када се мало боље погледа, види се да са њима нешто није у реду. Однос светла и сенке није на њима као што би требало да је у стварном свету. Летелице као да су увек снимане под истим углом иако се места разликују. Доња страна летелица увек је тамна, што би био случај да се ради о моделима сниманим из велике близине.

Стивенс у својој књизи на примеру десетак фотографија објашњава какве су све компјутерске провере прошле да би се доказало да су истините. На ивици једне фотографије појављује се име угледне компјутерске компаније „Де Анка Системс". Кал Корф је упитао директора ове фирме да ли су извршили анализу фотографија. Одговор је био да, они не поседују опрему за тако нешто.

Представници Генезиса III распитивали су се код њих о могућности куповине компјутера. Донели су фотографију НЛО-а на којој су им у „Де Анка Системсу" показали могућности њихових компјутера. За време демонстрације један од представника Генезиса сликао је оно што се видело на монитору заједно са исписаним називом фирме. Никада се више нису појавили.

Треба још напоменути да је Били Мејер несрећним случајем изгубио леву руку, али му то, очигледно, не смета да снима веома прецизне фотографије.

На крају треба истаћи и то да иза свих тих одбачених материјалних доказа леже можда Мејерова психичка неуравнотеженост и склоност ка самообмањивању. Ако је то тачно, онда је Били Мејер, на несрећу, дозволио да његов поремећај други претворе у својеврсну индустрију обмане...

М. Ж.

СМЕЖУРАВАЊЕ: ПОЛА ПУТА ДО БЕСМРТНОСТИ

НОВА УЛОГА БЕЛАНЧЕВИНА

Корњаче су нас одавно прешишале а да ми о томе појма немамо. Човекову пусту жељу да досегне бесмртност тако што ће, када се нађе на прагу смрти, замрзнути сопствено тело и у дубоком сну сачекати да се пронађе лек за неизлечиву болест која га је напала или еликсир младости до сада је осујећивао један елементарни закон физике: кад се вода замрзне, она се шири. Будући да је свако од нас састављен од великог дела воде и малог дела свега осталог, сваки покушај да сачувамо тело замрзавањем завршавао би се на исти начин. Како се замрзнемо, тако би се вода у нама ледила и ширила непоправљиво оштећујући ћелије нашег организма.

Што не можемо ми, може једна врста шарених корњача које се сваке зиме дубоко замрзавају, а затим у пролеће одмрзавају – живе и здраве.

До овог открића дошао је биолог Кенет Стори са Карлтонског универзитета у Отави. Како, дакле, корњаче успевају да се замрзну а да избегну смртоносна оштећења која ћелијама наноси лед? Ствар је у једној врсти протеина који се налазе у ванћелијској течности корњача, а чију праву природу Стори још није одгонетнуо. Захваљујући тим необичним протеинима, ванћелијска течност око крвних ћелија корњаче смрзава се при температурама које су незнатно ниже од тачке замрзавања.

Ванћелијска течност том приликом извлачи највећи део воде из ћелије, што ће рећи да у њима не остаје ништа што би могло да се замрзне или шири. Ћелије затим читаве зиме остају у стању дехидрације, без течности, „смежуране и исушене као суве шљиве". Како пролећне температуре отопе слеђену ванћелијску течност, тако ћелије упију ослобођену воду и враћају се у првобитно стање. Свеже и младе у мери у којој су то биле и раније.

Кенет Стори је уверен како би исти биолошки трик једног дана могао да се примени и при замрзавању људских органа намењених за трансплантацију који би на овај начин могли да се одрже „на леду" и по неколико недеља или чак месеци.

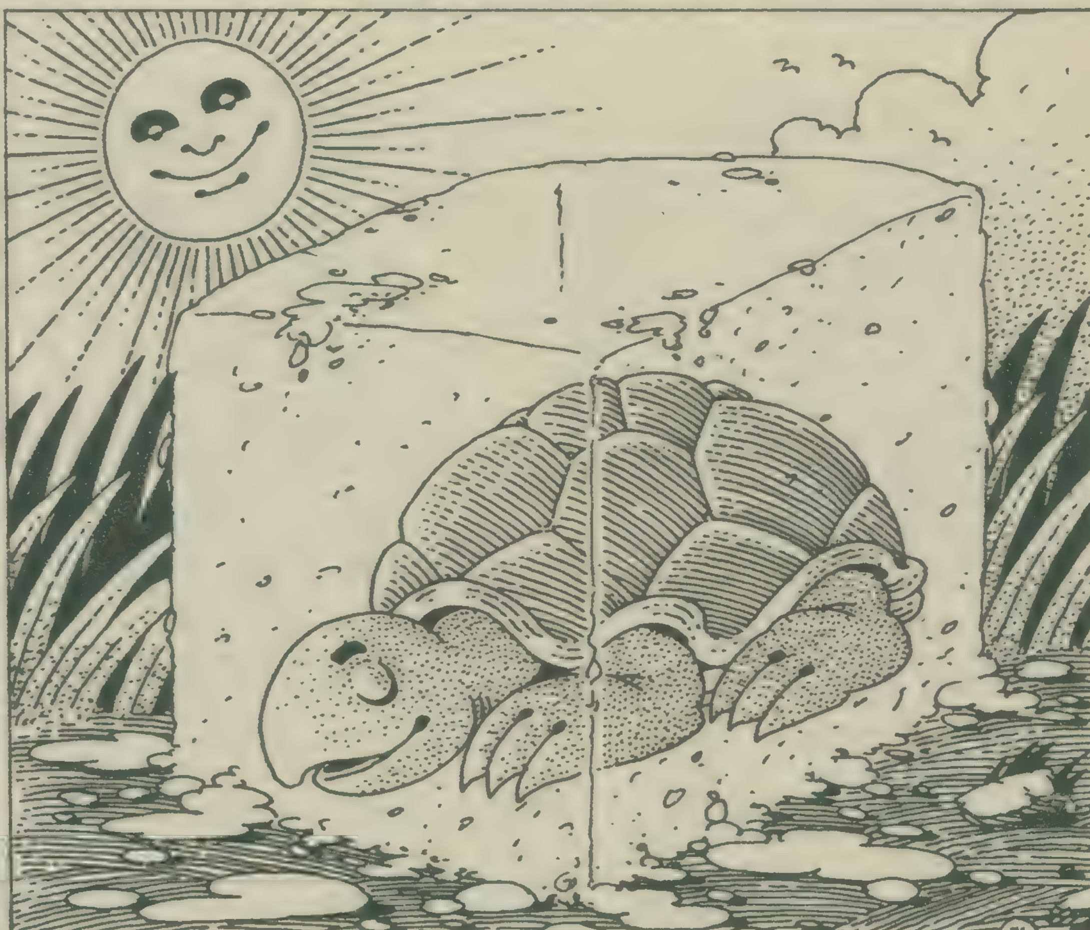

А шта с дубоким замрзавањем читавог тела? „Искључено", тврди Стори. „Не може се нешто тако крупно као што је људско тело замрзнути, одмрзнути и затим оживети. Исувише смо велики и састављени од превеликог броја разноврсних ћелија", каже. С корњачама је друга прича. Ем су мале, ем су ћелијски просте.

М. Н.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубец

ЛЕЧЕЊЕ ЗУБА НЕКАД И САД

БУШИЛИЦА БРЖА ОД БОЛА

Бзззззз... Многи људи најеже се и од саме помисли на бургију која им се зарива у зуб. А ипак, данашње лечење зуба право је уживање у поређењу с оним што су некада доживљавали пацијенти у зубарским ординацијама

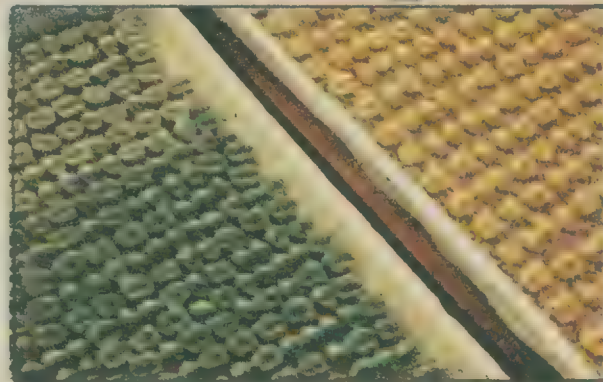

Вештачки зуби тек после печења добијају уобичајену боју природних

Пре 400 година вађење зуба још је било опасно по живот. С читавим арсеналом клешта и других застрашујућих алатки, дешавало се да се пацијенту одломи и комад вилице. Доле: компјутеризована видео-камера снима зуб ради припреме пломбе.

Навикнути на благодети савремене технике и не размишљамо о томе да машинско бушење зуба постоји тек нешто више од једног века. Пре тога су употребљаване или ручне бургије – праве правцате справе за мучење – или бушилице с мотором на навијање, више налик на играчку него на користан медицински инструмент. Тек 1872. године појавиле су се прве бушилице са савитљивом осовином и ножним погоном помоћу којих су лекари могли у оболелом зубу да направе чисту, једнако равну шупљину – предуслов за добру пломбу. Па и оне су се окретале брзином од једва 2.000 обртаја у минуту – сто пута спорије од данашњих!

Макар и такве, оне су омогућиле мање-више брзу и лаку обраду болесног зуба и ондашњим пацијентима морале су се учинити као божји благослов. Док њих није било, трула места морала су полако и мучно да се стружу турпијом, што је за болесника био прави пакао. Знајући то, требало би помало да се стидимо што и данас помисао на одлазак зубном лекару код већине људи изазива страх и нела-

НАПРАВА ЗА ЖВАКАЊЕ С БОЛНИМ ПОСЛЕДИЦАМА

ДРВЕНИ ОСМЕХ

Портрет који је око 1795. урадио Гилберт Стјуарт најбоље показује познати израз лица Џорџа Вашингтона – озбиљан, увек помало болно стиснутих уста. Председник је патио од парадентозе и већ после тридесете године изгубио готово све зубе.

Вештачка вилица коју је израдио Џон Гринвуд чува се у чувеном Смитсонијан институту у Вашингтону. Ова вилица, на жалост, није оригинал већ копија коју је, имајући све неопходне податке, направио Рајдер Согнес, иначе доктор стоматолошких наука. Оригинал је украден из музеја 1981. године, вероватно као реткост или из практичних разлога – због веће количине злата које је употребљено за вилицу.

Вештачким вилицама може да се уђе у траг још у време Етрураца у 4. веку пре наше ере. Прављење лажних зуба готово да је престало после пада Римског Царства, али није заборављено само захваљујући појединим арапским зубарима. Оживљава у Европи у доба ренесансе па су се вештачке вилице из 15. века и данас понегде сачувале. Французи су се показали као највећи уметници овог заната, а посебно Жозеф Лемајер и Жак Гардер. Вештину су пренели Џону Гринвуду, једном од четворице браће стоматолога. Џон је 1786. отворио у Њујорку и прву ординацију коју је рекламирао као место где ће вам „прави уметник израдити зубе који се неће разликовати од правих"

Колико је реклама била сумњива показује случај Џорџа Вашингтона. Када се председник 1797. пожалио Гринвуду да је већ постао предмет шала због вештачких зуба који делују као да су од дрвета, зубар му је рекао да ништа не може да уради ако Вашингтон настави да пије вино порто. А оно садржи доста киселине и чини вештачке зубе тамнијим. Саветовао му је следеће: или да престане да пије, или да вилицу скида после употребе и одлаже је у шољу односно чисти је оштром четком и раствором креде

Гринвудова вилица, иначе позамашна направа, имала је непца изливена од злата. Горњи ред зуба био је направљен од зуба нилског коња и причвршћен за непце златним жицама чији су оштри крајеви, сасвим сигурно, причињавали бол несрећном Вашингтону

Доњи низ Гринвуд је израдио од слоноваче и за непце везао дрвеним „стубићима" а златна непца повезао опругом од истог материјала А да председнику нису само златне жице причињавале нелагодности говори податак да је вилицу враћао Гринвуду неколико пута да је поправи и побољша секутиће који су били оштри и тако велики да су уста изгледала неприродно испупчена

То је била само једна од вилица које је Вашингтон носио

А како је вештачка вилица деловала на људе који су их носили можемо да закључимо опет на примеру Џорџа Вашингтона

Сенатор Виљем Меклеј, гост на неком великом пријему који је Вашингтон организовао у време док је био председник, (1789–1797), забележио је: „Председник ми је целе вечери деловао некако одсутно и потиштено. Ниједног тренутка није било осмеха на његовом озбиљном лицу. А после сваког залогаја који би направио, играо се виљушком и ножем и лупкао по столу као да држи бубњарске палице"

Вашингтон се ретко смејао, а имао је и потешкоћа изговарајући речи које су имале слово „с". Говорио је полузатворених уста, трудећи се да не покаже зубе

На портретима се чак види колико се Вашингтон изменио због ношења вештачке вилице Онај који је урадио Гилберт Стјуарт 1796. године, а који се и данас чува у Белој кући, показује лице до те мере искривљено да тај портрет често називају „слика хероја кварних зуба"

Тек почетком 19. века појавили су се порцулански зуби. Прве је израђивао Италијан Ђузепанђело Фонци у Паризу. На непца од злата или платине стављао је зубе изливене од порцулана

В. С.

годности. Значи ли то да смо веће кукавице него наши преци?

Лепак за атоме

У сваком случају – наука и технологија убрзано раде на томе да из зубарске ординације уклоне и последњи траг „мучилишта". Први пут зубарима се указује могућност да и без локалне анестезије раде истински безболно. Ту је, рецимо, посебан препарат који раствара зубну глеђ. Уместо бушења, каријесом захваћена места напросто се омекшају, па исперу снажним млазом воде, после чега се зуб пломбира на уобичајени начин. Пронађен у САД, овај поступак сада се са успехом испробава и у неколико европских земаља

Па и кад мора да се буши, данас већ располажемо ултраљубичастом ласерском бушилицом која ради „на хладно". Да бисмо схватили принцип на коме је заснована, потребно је нешто знати о грађи чврстих тела уопште. Механичка бушилица, па чак и она ласерска са обичним светлосним зрацима, изазива вибрацију читавих молекула, што неизбежно доводи до загревања. Ултраљубичасти зрак, напротив, будући да има веома малу таласну дужину, тако је танак да је у стању да из електронске љуске атома избаци поједине електроне. Спољашњи електрони су онај „лепак" који атоме држи на окупу. Кад њих нема, чврста материја – у овом случају зубна глеђ – распадне се сама од себе.

Ласерска бушилица има још две велике предности. Прво, тако је прецизна да се бушење своди на минимум: вешт лекар може њоме да уклони само оболели део зуба и ни зрнце здравог. Друго, бушење је безболно, јер ласерски зрак није непрекидан, него се шаље у импулсима дугим свега неколико милијарди делова секунде. Људски нерви напросто нису довољно хитри да би примили тако кратак подражај: њихова доња граница осетљивости негде је око 1/1000 секунде. Могло би се рећи да је ова бушилица „бржа од бола", што је за мање храбре пацијенте без сумње утешна вест.

Кад се једном уклони сва оштећена зубна маса, преосталу шупљину треба попунити, заравнити и учинити је непропусном. То су знале и сеоске брице у средњем веку, али све до почетка прошлог столећа није било одговарајућег материјала за пломбе. Зубари су експериментисали са различитим врстама пуњења: неки су у очишћени зуб сипали растопљено олово или цинк, други восак (с тим што је пацијент морао сваког дана да га допуњава).

Данас имамо амалгам који се обликује по жељи, очврсне у року од два сата и практично је неуништив. Ипак, ни он није без мана. Често додир између пломбе и зидова шупљине није добар, па се на тим местима зуб поново квари, а пломба постаје све лабавија и на крају испадне. Зато за већину зуба пломбирање није коначни спас, него само начин да се привремено заустави каријес.

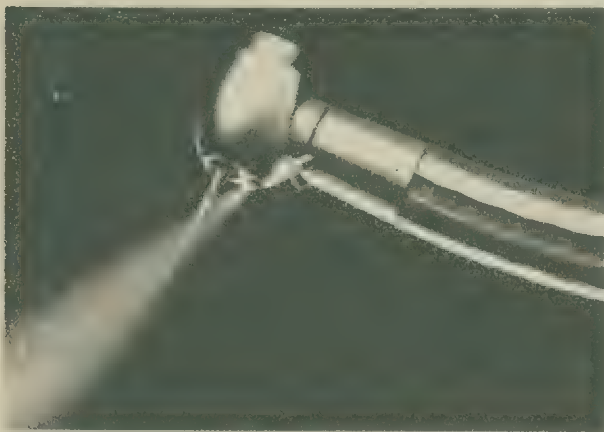

Ускоро ће све то бити прошлост. Имаћемо савршене пломбе, које се неће лопатицом набијати у шупљину (као што се сада ради с амалгамом), него ће се „кројити" по мери. Та техника већ се примењује у појединим модерним стоматолошким кабинетима. Лекар најпре сними избушени зуб помоћу мале видео-камере, повезане с компјутером. Узима се затим коцкица од керамике, по боји једнака природном зубу, и уз помоћ компјутеризоване дијамантске глодалице исклеше у облик који стопроцентно одговара сниmљеној шупљини. Кад се тако начињена пломба унесе у зуб, залепи и исполира, он је савршено попуњен и изгледа као да никада није ни био шупаљ.

Зуби мењали историју

Већина нас и не захтева много: сасвим смо задовољни ако поправљеним зубом можемо нормално да једемо. Наши преци су и ту били у много горем положају. Код њих се најчешће знало: ако зуб боли – вади га! Вадили су им зубе помоћу клешта, или канапа, или оруђа налик на циновски вадичеп. Вадио их је берберин, а неретко и ковач. Баксузним пацијентима догађало се да им заједно са зубом откине и комад виличне кости. Многи људи су умирали после таквих захвата.

Ту није помагао ни новац, ни власт, ни углед у друштву. Сељак, краљ или кардинал морали су једнако да трпе болове, понеки током целог живота. Ко зна колико пута су пренадражени зубни нерви утицали на важне политичке одлуке, у колико су земаља читави народи морали да сносе последице нечијег каријеса.

Један пример. Хроничари су забележили да је Луј XIV, када је 1685. године укинуо Нантски едикт (указ о верским слободама), патио од дуготрајне, несносне зубобоље. Никакво чудо што није промислио о судбоносним последицама своје одлуке. Око 400.000 протестаната (хугенота) напустило је тада земљу. За Француску је то био тежак губитак, јер готово сви богатији трговци били су протестантске вере.

А шведског краља Густава I, у 16. веку, због променљивог расположења и тиранске надмености, подједнако су се клонили пријатељи и непријатељи. Данас знамо разлог његове неурачунљивости: каријес је тако харао његовим зубима да му је уништио готово читаву вилицу. Доказ – остаци вилице – и данас може да се види у једном стокхолмском музеју.

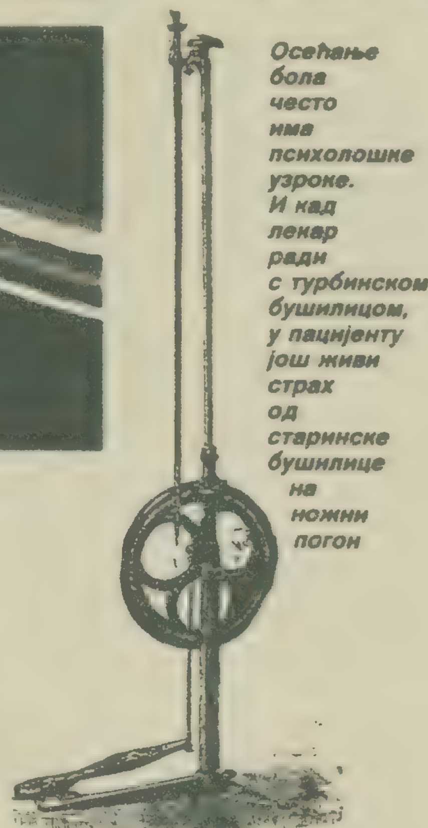

Осећање бола често има психолошке узроке. И кад лекар ради с турбинском бушилицом, у пацијенту још живи страх од старинске бушилице на ножни погон

Нешто због вађења а нешто због испадања, догађало се и младим људима да буду крезуби, или чак да остану потпуно без зуба, као старци. Људска сујета још зарана је потражила лек за то и нашла, ако не употребљив вештачки зуб, оно бар начин да замаскира ружну „рупу у осмеху": Још пре две и по хиљаде година Етрурци су жицом причвршћивали лажне зубе за здрави део вилице. Иако није била ни од какве користи при јелу, та врста замене остала је популарна све до прошлог века.

Као најбоља замена служили су природни зуби који су вађени из лобања мртваца. Била је то чак професија, која је нарочито цветала у ратним годинама. Богатији људи давали су да им се направе протезе од кости или слоноваче. И оне су, додуше, служиле углавном за украс, па је већина власника имала обичај да протезу пре сваког обеда извади из уста, а по завршеном јелу – врати.

Ајкула, крокодил и вук

Све до данас, стоматолози и зубни техничари улажу изузетне напоре да направе лаку, практичну и лепу вештачку вилицу. Да би то постигли, морали су пажљиво да проуче облик и састав природних зуба, а посебно историју њиховог развоја. При том су дошли до изненађујућег открића: управо је вилица била једна од одлучујућих прекретница у настанку виших животиња.

Све је почело с ајкулом, првом значајнијом животињом која је добила зубе и до данас „најзубатијом". Не само што јој је читава усна шупљина покривена редовима оштрих зуба, све тамо до ждрела, него је и кожа препуна зупчастих испупчења која су првобитно служила за заштиту. Зато су стари медитерански народи користили осушену ајкулину кожу као шмирглпапир.

Био је то значајан корак напред у поређењу с организмима какве су имали ајкулини преци и какве и данас налазимо код такозваних китова плочана: рожнате плоче које висе с горње вилице и кроз које животиња с муком цеди планктон.

Сада треба да завиримо крокодилу у чељусти. Код гмизаваца су зуби већ знатно боље обликовани и правилније распоређени него код ајкуле. Приликом снажног угриза они пробијају плен и остављају рупице кроз које ће потом моћи лакше да продру сокови за варење. Па ипак, плен се још гута у једном залогају.

За следећи корак можемо узети, рецимо, вука. За разлику од ајкуле и крокодила, он храну иситни пре него што је прогута. На преласку између хладнокрвних и топлокрвних животиња еволуција је увела нову технику – жвакање. Док је крокодил на температури од десет степени изнад нуле већ готово укочен, вук може и по арктичкој хладноћи да гони плен. Топлокрвност је значила велики напредак, јер је животиње ослободила зависности од климе. Да би организам могао да одржава сталну температуру, неопходно му је боље искоришћавање хране и бржа размена материја. Један од битних предуслова за то било је жвакање а оно је пример савршено урађеног и усклађеног механизма.

Главну улогу у том механизму играју, наравно, зуби за које често нисмо ни свесни какве све напоре морају да издрже. На кутњацима, приликом жвакања, притисак може достићи и до 200 килограма по квадратном центиметру. Кад се седам тона тежак слон свом тежином ослони на једну ногу, оптерећење је знатно мање. Додајмо томе да се оптерећење зуба понавља више пута на дан током целог живота – просечан човек начини за живота преко 20 милиона покрета вилицом – па ће нам постати јасно да наши зуби заслужују сваку пажњу и дивљење.

С. С.

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

КЛОПКА НА ТАВАНУ ИЛИ...

Како изгубити главу у сопственој кући. По ономе што је испричао јунак наше приче, то није нимало тешко. Довољно је само мало непажње...

Просто је невероватно шта све човеку може да се деси у иначе уобичајеним околностима. Догоди се нешто непредвиђено, промени се нека ситница и глава ти се, сасвим неочекивано, нађе у торби. Баш то се и мени догодило кад сам на тавану викендице поставио цистерну за воду. Једини малер на који сам рачунао био је да ће се можда препунити и направити поплаву. Да се то не би догодило, по неколико пута проверавам ниво воде док се пуни. Понекад се догоди да се ухватим неког посла, заборавим на то, а после – зна се... Скупљам воду по целој кући.

Тога дана, о коме хоћу да причам, било је прилично хладно, дувао је ветар, спремала се киша па сам, чим сам приметио да млаз у чесми постаје све слабији, одлучио да сиђем до Дунава и укључим хидрофор.

У кући смо били само моја дванаестогодишња ћерка Ана и ја. Имајући стално на уму да ми нимало не би пријало шљапкање по хладној води, стално сам проверавао цистерну док се полако пунила. Било је рано пре подне када сам се још једном попео на таван да завирим кроз узани отвор. Да бих то урадио, морам да се попнем на постоље које сам направио од неколико цигала.

Подигао сам поклопац и уперио унутра светлост батеријске лампе: цистерна је била готово пуна. Могао сам да сиђем до Дунава да искључим хидрофор. Али, таман кад сам хтео да спустим поклопац, батеријска лампа ми је пала у воду. Аутоматски сам пружио руку за њом. Не зато што је то била нека скупа лампа. Напротив. Једноставно, хтео сам да је дохватим. Као да ми је испао кључ, чешаљ или било шта слично. Руком до рамена у води узалуд сам пипао по дну. Мора да је пала мало даље, размишљао сам. И опет аутоматски, не мислећи много, завукао сам у отвор не само руку већ и десно раме, главу, па лево раме. Више нисам стајао на циглама него су ми ноге висиле у ваздуху. Пипао сам даље и најзад додирнуо батерију, али да бих је извадио морао сам да „зароним" мало дубље. Сада ми је цео горњи део тела, осим леве руке од лакта до шаке, био у цистерни. Дохватио сам лампу, подигао је и хтео да се извучем. Али, хоћеш! Ноге су ми висиле у ваздуху, нисам имао о шта да се ослоним и ни макац. Ниво воде је растао. Батргао сам се ко зна колико, млатарао ногама покушавајући да се одупрем о нешто, без успеха наравно. Био сам заглављен. Дефинитивно, како је изгледало.

– Да зовем у помоћ, није вредело. Ани нисам рекао да идем на таван, она је била негде напољу, у дворишту. Овако заглављен могао сам да урлам до сутра, нико ме не би чуо чак и да је био у кући. Цимао сам главом лево-десно, кожа на лактовима ми се згулила и увијао сам се као змија, узалуд. Нисам могао да се извучем.

– У међувремену, не знам колико је све ово потрајало, цистерна се напунила и остао сам без ваздуха. Међутим, нисам се успаничио. Да јесам, сад вам вероватно не бих причао све ово. Моја је срећа што се већ годинама бавим подводним риболовом па ми је све ово некако познато. Сад кад ми вода није била само до грла, него и преко њега, питао сам се шта да радим. Да се извучем, нисам могао. Одлучио сам да покушам нешто друго.

Трзајући се целим телом, млатарајући ногама и делом леве руке који је био ван цистерне, покушавао сам да склизнем унутра. И сама помисао да ћу пасти у хладну воду, сумњам да је имала више од 12° Целзијуса, није била нимало пријатна, али ипак сам радије био за ледено него са последње купање. Снажно сам се закопрцао, онако како се то ваљда може само у одсудном часу, и на своје највеће изненађење успео да ослободим леву руку до рамена. Спасен сам, помислио сам док су ми се плућа надимала због недостатка ваздуха. Само још да стигнем, пре него што изгубим свест или ми експлодира у плућима, да извучем главу и удахнем. Срећом, издржао сам толико. Извукао сам главу из отвора и дубоко до бола, удисао ваздух. Јевтину батерију још сам чврсто стезао у десној руци.

Инж. Еуген Доленц

Илустровао: Драгутин Њежић

ЗРНЦА ЗНАЊА И ВЕЋА И МАЊА

ВРТОГЛАВИЦА

Јапанска фирма ЈВЦ недавно је увела нови стандард записа и репродукције слике у видео рикордерима. Док је стари имао густину слике од 250 линија по висини, нови ће имати више од 400 линија што је постигнуто углавном захваљујући усавршеној траци. Ипак, признаје фирма, за њих није најважније повећање густине већ то што касете за нове видео рикордере коштају неколико пута више. Нови видео рикордери наиме, могу да репродукују записе по старом систему али зато стари апарати не примају нову касету.

Први видео рикордери појавили су се пре тридесетак година, па британски часопис „Њу сајентист", на основу укупних података о увођењу нових система записа, предвиђа да ће се, настави ли се овај темпо, 2000. године, нови стандарди појављивати сваких 20 минута!

ОСТАЈЕ У ГРИНИЧУ

Шта ћете добити ако краву нахраните чоколадом? Не ваљда какао као у оном дечјем штосу. То ипак није могуће, бар засад, али нешто се ипак дешава са млеком. Експеримент је први извео стручњак за исхрану крупне стоке Американац Вилијам Фликингер. Неко ће одмах

Фликингер је сасвим поуздано утврдио да ако се кравама у храну додаје и чоколада, млеко постаје далеко квалитетније. Данас ветеринари у САД масовно саветују фармерима да кравама додају чоколаду у храну. Шта ће опит донети, видећемо,

рећи: бесни Американци чоколадом хране чак и краве, али не треба журити са закључком.

али једно се већ сада зна – краве се нимало не буне. Просто обожавају чоколаду, пралине, бајадере...

НЕСТЛ ЗА ШАРУЉУ МЕРИДИЈАН

Гриничка опсерваторија опет се сели!

Основана је далеке 1676. године у лондонском предграђу, а 1957. била је присиљена да се сели у дворац Херстмонсо, северно од Истборна (грофовија Сасекс). Разлог: како је главни град Велике Британије растао, некада тихи Гринич нашао се усред уличних светиљки и смога што је ометало посматрање неба. Сада су узроци другачији, замак је постао тесан за опсерваторију и нова зграда се зида у традиционалном научном центру – Кембриџу, а пресељење се очекује 1990. године кад ће се опсерваторија повезати са западноевропским астрономским сателитом „Хипарх" чије се лансирање очекује идуће године.

У Гриничу је, осим меридијана, остало само неколико инструмената као успомена на стару звездарницу.

В. М.

Илустровао: Зоран Петканић-Петко

МАНДРАК ЗВЕЗДА У КРАТКИМ ПАНТАЛОНАМА

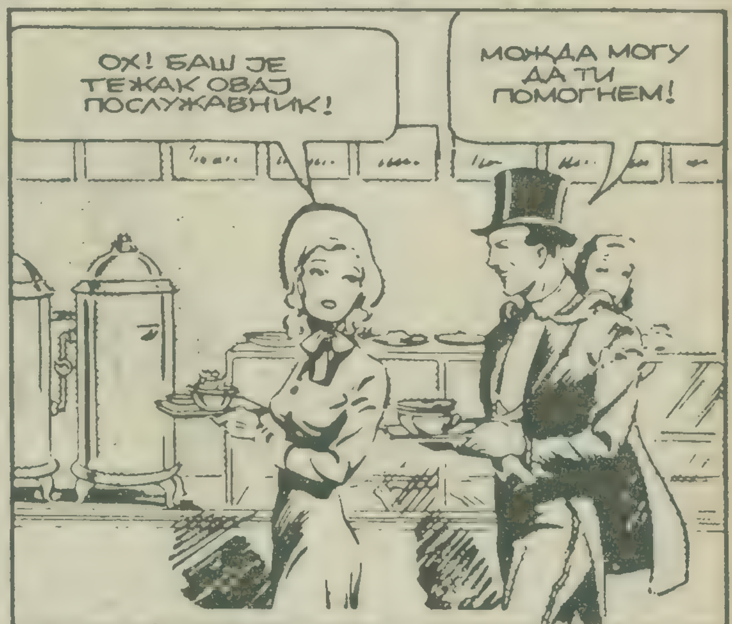

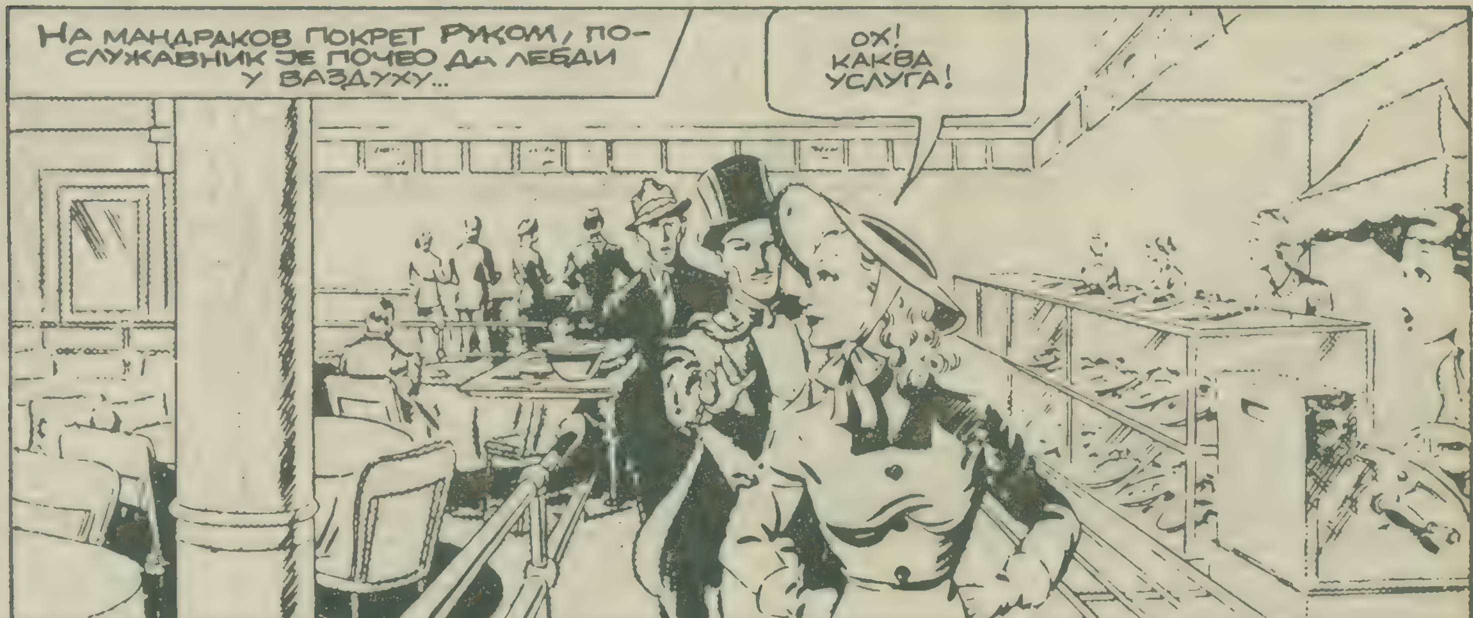

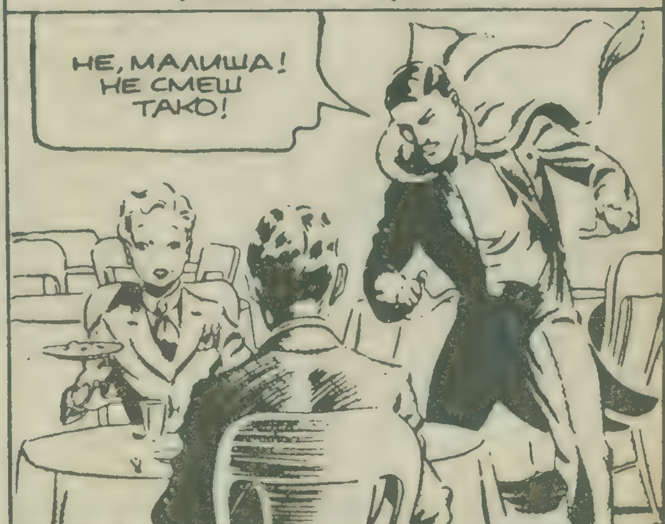

КЕЛНЕРИЦА БИ МОРАЛА ДА ОЧИСТИ ПОД... А И БЕЗ ТОГА ИМА ПРЕВИШЕ ПОСЛА...
АЛИ...

НЕШТО МИ ЈЕ ПОЗНАТ ОНАЈ ДЕЧАК!
ТО ЈЕ СОНИ, ЈЕДНА ОД НАЈВЕЋИХ ЗВЕЗ- ДА ХОЛИВУДА! ИНАЧЕ ЈЕ ПРАВА МАЛА НАПАСТ!

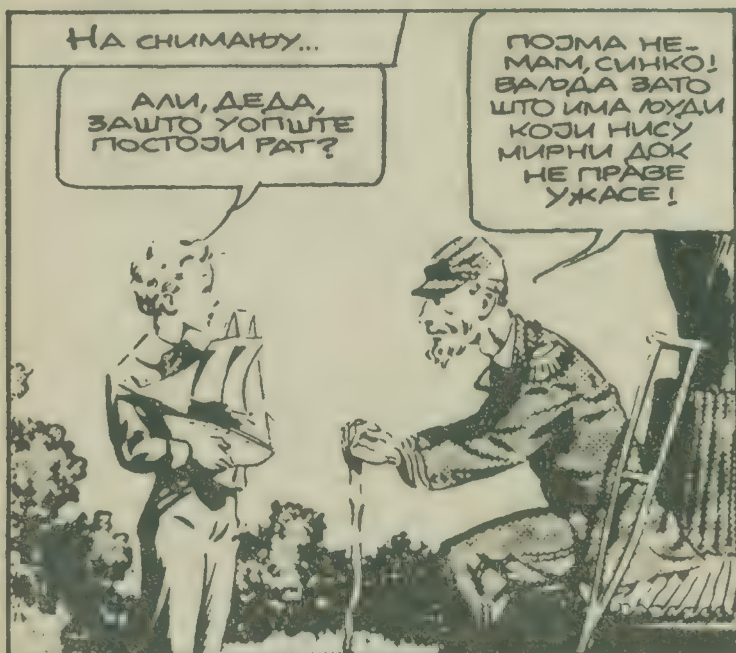
НА СНИМАЊУ...
АЛИ, ДЕДА, ЗАШТО УОПШТЕ ПОСТОЈИ РАТ?
ПОЈМА НЕ- МАМ, СИНКО! ВАЉДА ЗАТО ШТО ИМА ЉУДИ КОЈИ НИСУ МИРНИ ДОК НЕ ПРАВЕ УЖАСЕ!

СТОП! СТОП! ПОНОВИЋЕ- МО! НИСИ УРАДИО КАО ШТО САМ ТИ РЕКАО, СОНИ!
МА НЕМОЈТЕ! НЕЋЕТЕ ВАЉДА МЕНЕ ДА УЧИТЕ КАКО СЕ ГЛУМИ?! ВИ И ТАЈ СТАРКЕ- ЉА СТЕ КРИВИ!

ЈА САМ НАЈВЕЋА ЗВЕЗДА У СТУДИЈУ И ЗАРАЂУЈЕМ ВИШЕ ОД СВИХ! НЕ ЗАБО- РАВИТЕ ТО!

НЕМОЈТЕ ВИШЕ МУЧИ- ТИ МОГ СИНА, ГОСПОДИ- НЕ ПОТС! ПОТРЕБАН МУ ЈЕ ОДМОР!
ВАШЕМ СИНУ СУ ПОТРЕБНЕ ДОБ- РЕ БАТИНЕ!

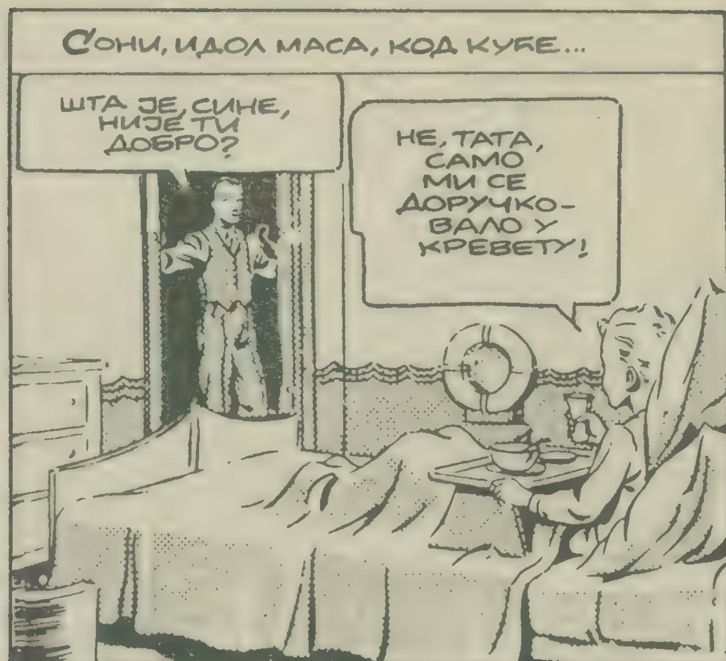
Сони, идол маса, код куће...
Шта је, сине, није ти добро?
Не, тата, само ми се доручковало у кревету!

Ти, очигледно, мислиш да је мајка твоја робиња!
Да мама то не ради, имали бисмо чету собарица и келнерица!

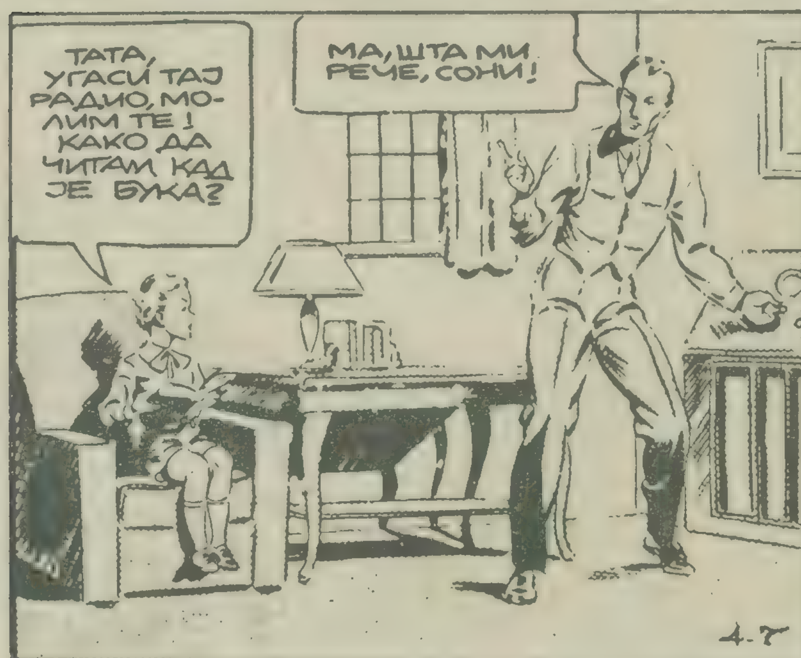
Тата, угаси тај радио, молим те! Како да читам кад је бука?
Ма, шта ми рече, Сони!
4-7

Немој да се према Сонију понашаш као према детету! Он је славан глумац!
Досадна си, знаш!

Ах, Сони, тако ми се допао твој последњи филм!
Одличан је!
Наравно! А тек кад видите мој следећи филм! Биће прави хит!
3

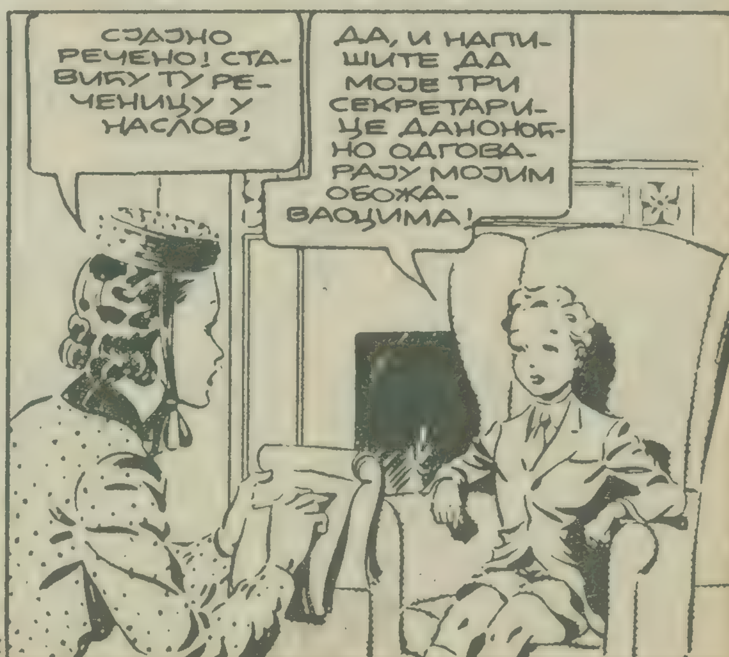
Сјајно речено! Ставићу ту реченицу у наслов!
Да, и напишите да моје три секретарице даноноћно одговарају мојим обожаваоцима!

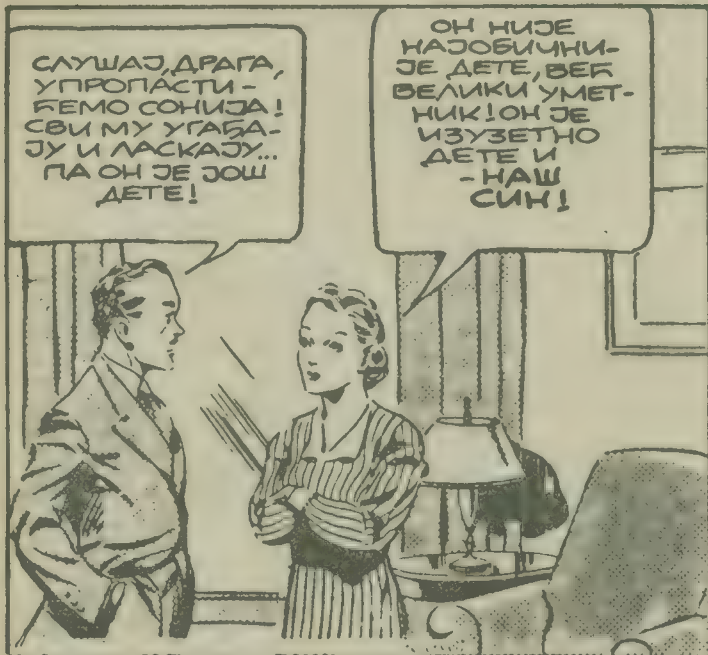
СЛУШАЈ, ДРАГА, УПРОПАСТИ-ЋЕМО СОНИЈА! СВИ МУ УГАЂА-ЈУ И ЛАСКАЈУ... ПА ОН ЈЕ ЈОШ ДЕТЕ!
ОН НИЈЕ НАЈОБИЧНИ-ЈЕ ДЕТЕ, ВЕЋ ВЕЛИКИ УМЕТ-НИК! ОН ЈЕ ИЗУЗЕТНО ДЕТЕ И -НАШ СИН!

ЗАШТО СЕ НЕ ИГРА С ДЕЦОМ ИЗ КОМШИЛУ-КА?
С ОНОМ МАНГУПА-РИЈОМ? СУВИШЕ ЈЕ ПА-МЕТАН ЗА ЊИХ!
4-8

ЕЈ, ДРУГАР, ХОЋЕШ ДА ИГРАШ У НАШОЈ ЕКИПИ? ФАЛИ НАМ ЈЕДАН...
ГУБИТЕ СЕ ОДАТЛЕ! КВАРИТЕ МИ ВИДИК!
4-9

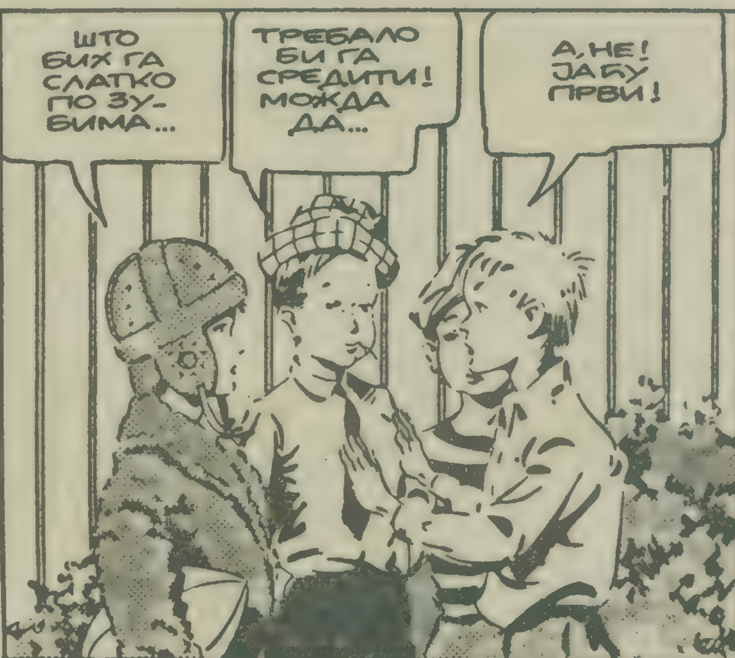
ШТО БИХ ГА СЛАТКО ПО ЗУ-БИМА...
ТРЕБАЛО БИ ГА СРЕДИТИ! МОЖДА ДА...
А, НЕ! ЈА ЋУ ПРВИ!

ИЗВЛАЧИМО СЛАМЧИЦУ! КО ИЗВУЧЕ НАЈКРАЋУ ПОБЕДИО ЈЕ!
ОООО... МОЈА ЈЕ ДУ-ГАЧКА!

ПОБЕДИО САМ! СВИ ЗА МНОМ!

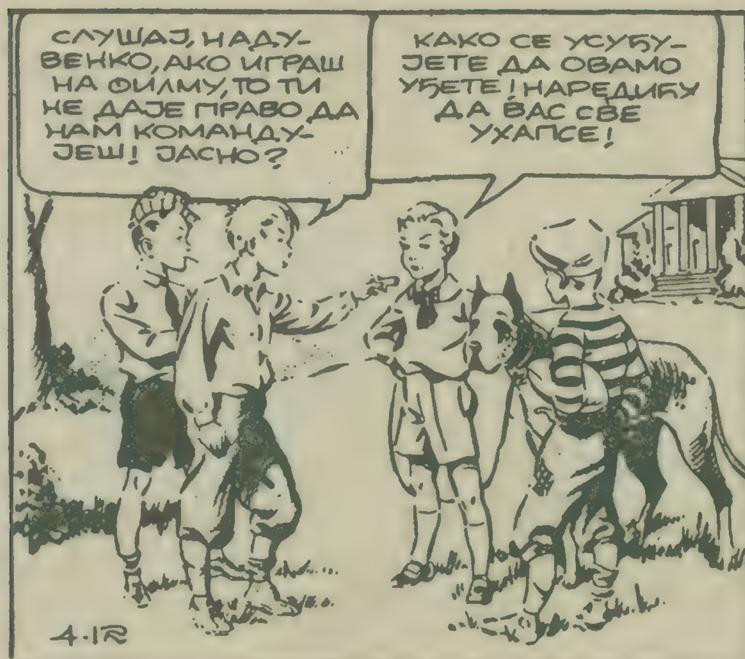
СЛУШАЈ, НАДУВЕНКО, АКО ИГРАШ НА ФИЛМУ, ТО ТИ НЕ ДАЈЕ ПРАВО ДА НАМ КОМАНДУЈЕШ! ЈАСНО?
КАКО СЕ УСУБУЈЕТЕ ДА ОВАМО УЂЕТЕ! НАРЕДИЋУ ДА ВАС СВЕ УХАПСЕ!
4·12

САД ЋЕШ ВИДЕТИ КАД ТИ МАЛО УЛЕПШАМ ТУ ЊУШКУ, ШМОКЉАНЕ!
ШТА ТО ЗНАЧИ?

ОВО! ПАФ! НИЈЕ МИ ЧАК НИ ЗАДОВОЉСТВО ДА УДАРИМ ТАКВОГ НАДУВЕНКА!
БУАААА!
4·11

БРЗО! БИЈУ СОНИЈА! СОНИ, СИНЕ!
ТО СУ ДЕЧАЦИ ИЗ СУСЕДСТВА! СРЕДИЋЕМО ИХ!

ЖАО МИ ЈЕ, ГОСПОЂО СТАР, СВИ СУ НАМ УМАКЛИ!
ЈАДНИ МОЈ АНЂЕЛАК!
БУААА!

БАШ СУ ГРОЗНИ ТИ МАНГУПИ! ВИДИ ШТА СУ УРАДИЛИ МАМИНОМ ЗЛАТУ!
БУАААА! ЗОВИ ПОЛИЦИЈУ! ХОЋУ ДА ИХ СВЕ УХАПСИ!
БУАААА!

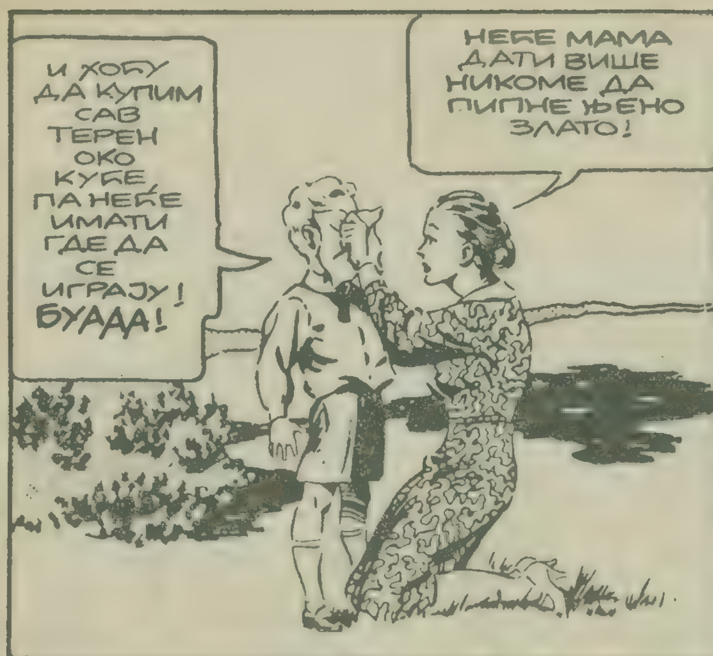
И ХОЋУ ДА КУПИМ САВ ТЕРЕН ОКО КУЋЕ, ПА НЕЋЕ ИМАТИ ГДЕ ДА СЕ ИГРАЈУ! БУААА!
НЕЋЕ МАМА ДАТИ ВИШЕ НИКОМЕ ДА ПИПНЕ ЊЕНО ЗЛАТО!

БУААА!
ХОЋЕ ЛИ МОЖДА МАМИНО МЕЗИМЧЕ ЈОШ КОЈУ ПЉУСКУ У ЊУШКУ?!
МАМИН АНЂЕЛАК! УА!

ЖАО МИ ЈЕ, АЛИ СЕ ВИШЕ НЕ МОЖЕТЕ ИГРАТИ НА ТОЈ ПОЉАНИ!
ЗАТО ШТО ЈЕ СОНИ-ЈЕВА, ЈЕ Л' ТЕ?
ХАЈДЕ, НАЋИ ЋЕМО ДРУГО МЕСТО!

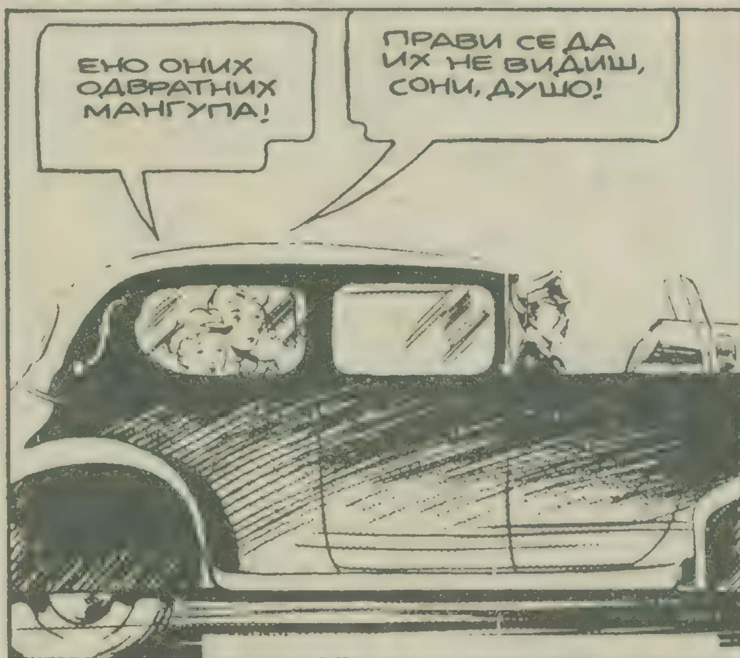
ЕНО ОНИХ ОДВРАТНИХ МАНГУПА!
ПРАВИ СЕ ДА ИХ НЕ ВИДИШ, СОНИ, ДУШО!

МАМА, ЈУЧЕ САМ РЕКАО ШОФЕРУ ДА ВОЗИ БРЖЕ, АЛИ НИЈЕ ПОСЛУ-ШАО!
АЛИ, СОНИ, ОН ИМА НАРЕ-ЂЕЊЕ ДА ВОЗИ ПОЛАКО!

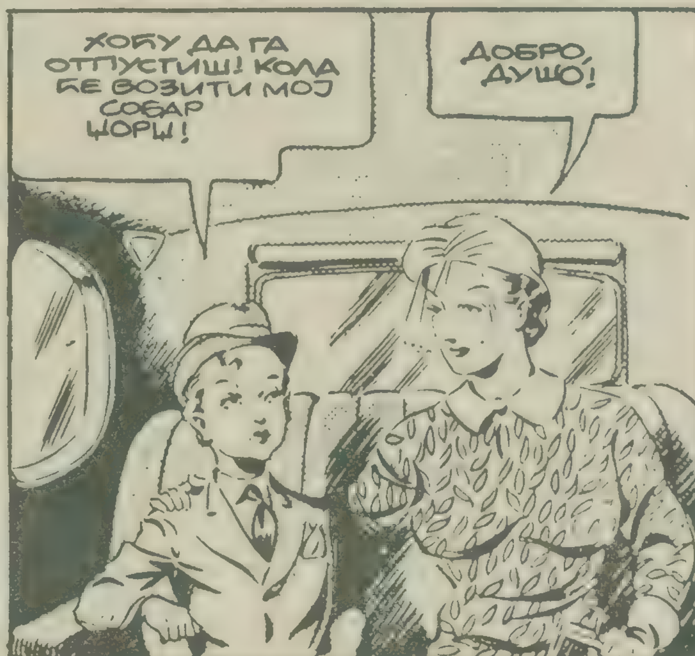
ХОЋУ ДА ГА ОТПУСТИШ! КОЛА ЋЕ ВОЗИТИ МОЈ СОБАР ЏОРЏ!
ДОБРО, ДУШО!

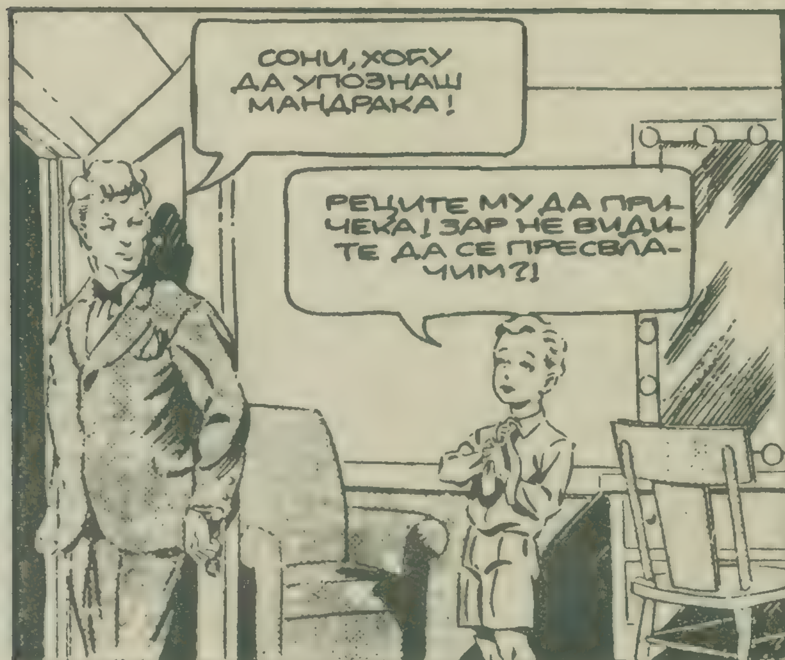
СОНИ, ХОЋУ ДА УПОЗНАШ МАНДРАКА!
РЕЦИТЕ МУ ДА ПРИЧЕКА! ЗАР НЕ ВИДИТЕ ДА СЕ ПРЕСВЛАЧИМ?!

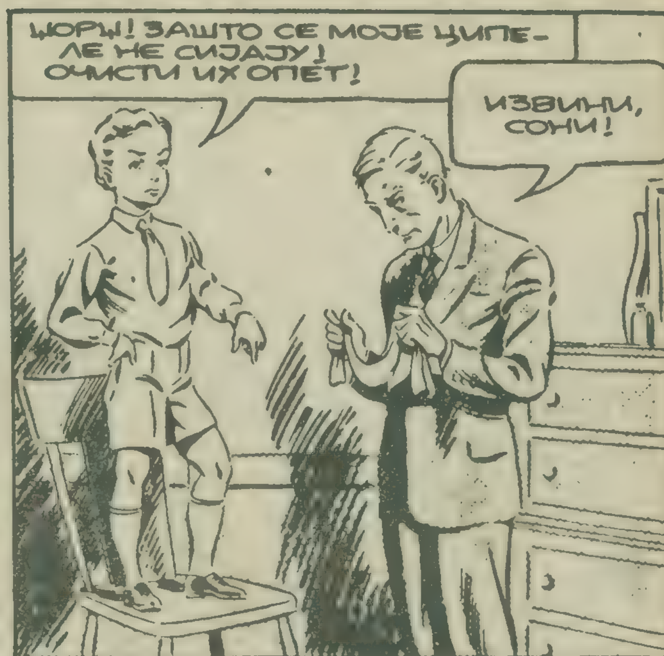
ЏОРЏ! ЗАШТО СЕ МОЈЕ ЦИПЕЛЕ НЕ СИЈАЈУ! ОЧИСТИ ИХ ОПЕТ!
ИЗВИНИ, СОНИ!

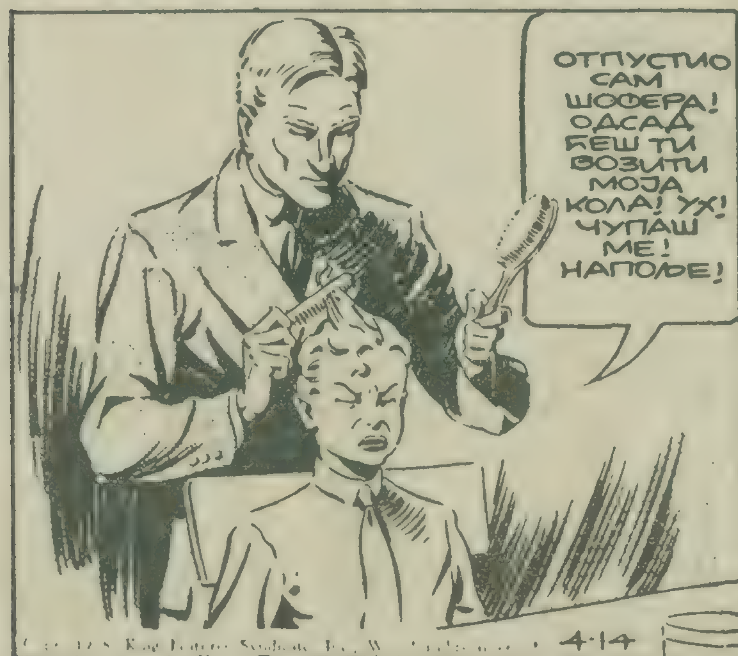
ОТПУСТИО САМ ШОФЕРА! ОДСАД ЋЕШ ТИ ВОЗИТИ МОЈА КОЛА! УХ! ЧУПАШ МЕ! НАПОЉЕ!
4·14

НИЈЕДАН СОБАР НЕ ИЗДРЖИ ДУЖЕ ОД ДВЕ НЕДЕЉЕ! НАШ ВУНДЕРКИНД ИМА ЧУДНУ НАРАВ!
ВИДИМ!

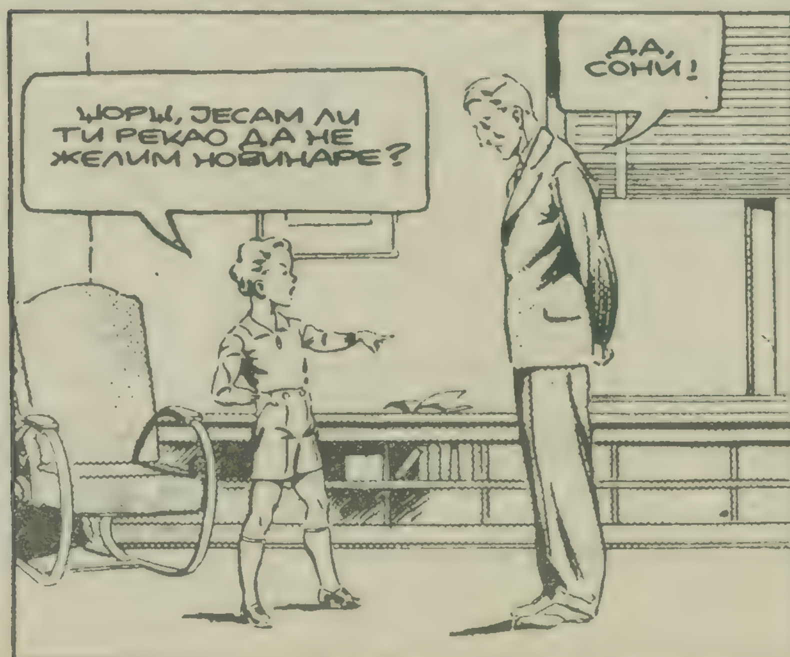
ЏОРЏ, ЈЕСАМ ЛИ ТИ РЕКАО ДА НЕ ЖЕЛИМ НОВИНАРЕ?
ДА, СОНИ!

СВИЂА ТИ СЕ ДА ИЗИГРАВАШ ДАДИЉУ, ЏОРЏ?
ШТА СВЕ НИСАМ ИЗДРЖАО! А САД САМ И ШОФЕР!

7

СОБАР КОД МАЛОГ НАДУВЕНКА! ДОЛАЗИ МИ ЧЕСТО ДА ГА ОДАЛАМИМ!

МАНИ... СОНИ ЈЕ ИПАК САМО ДЕТЕ!

ЈЕ ЛИ? АЛИ ЈА НИСАМ ДАДИЉА И ОН ЋЕ МИ КАД-ТАД ПЛАТИТИ ЗА СВЕ!

ОВО ЈЕ МАНДРАК, СОНИ!

ДРАГО МИ ЈЕ ДА УПОЗНАМ СВОГ КОЛЕГУ! ЈЕСТЕ ЛИ ВИ НОВИ ОВДЕ?

ЈЕСАМ!

ЈАКО САМ ЗАБРИНУТ! РАЗМИШЉАМ КАКАВ БИ ФИЛМ ДОПРИНЕО МОЈОЈ КАРИЈЕРИ!

ЗНАМ ШТА БИ ДОПРИНЕЛО ТВОЈОЈ КАРИЈЕРИ! ГЛЕДАЈ!

АЛИ... ТО САМ ЈА... ПРЕКО МАМИНИХ КОЛЕНА? И ОНА МЕ БИЈЕ!

ТАЧНО!

4·16

МАНДРАК ЈЕ НАПРАВИО ПОКРЕТ РУКОМ...

8

ЧУВЕНИ МАЂИОНИЧАР ЈЕ ИМАО РЕШЕЊЕ ЗА ПРОБЛЕМЕ ВЕЛИКОГ СОНИЈА СТАРА...

4.18

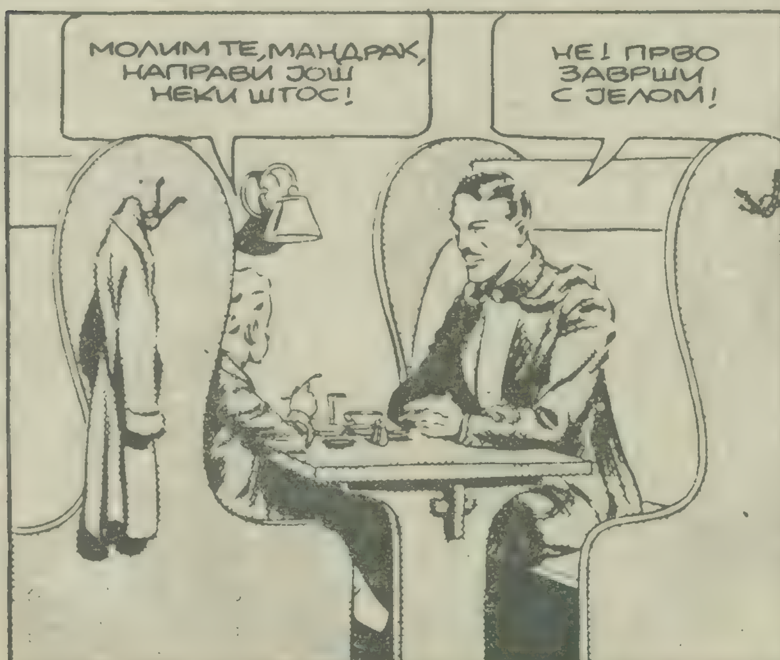

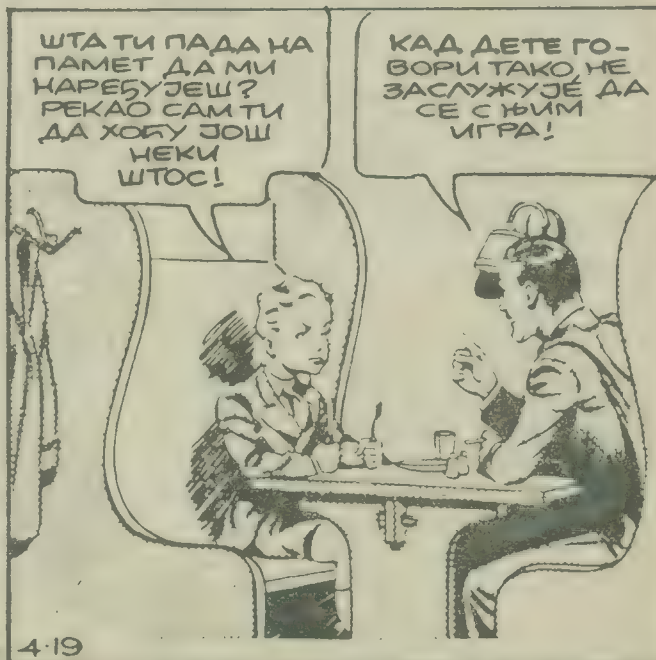

За то време, на другом месту у Холивуду...

НЕМА ИГРАЊА ДОК НЕ НАУЧИШ ЛЕКЦИЈУ ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ!
УХ! У РЕДУ!

СВЕ ЈЕ ТО ЛЕПО, АЛИ МИ НИСИ РЕКАО КАКО ЋЕШ ТО ИЗВЕСТИ!
ПОЗНАЈЕМ ЊЕГОВОГ СОБАРА, ВОЗАЧА ЏОРЏА...

... И ЗНАМ ДА ГА НЕ ПОДНОСИ, ЈЕР ЈЕ МАЛИ АРОГАНТАН И УОБРАЖЕН! ХАЈДЕ ДА ПОРАЗГОВАРАМО С ЏОРЏОМ!

ЗДРАВО, ПИТ! ШТА ИМА НОВО?
ЗДРАВО, ЏОРЏ! ДА ПОРАЗГОВАРАМО О ЈЕДНОМ ПОСЛИЋУ...
ДА, О ЈЕДНОМ ПОСЛИЋУ...

ДА ОТМЕТЕ СОНИЈА? ХОЋЕТЕ ДА МЕ УВАЛИТЕ У НЕВОЉУ?!
ВИДЕЋЕШ, БИЋЕ ЛАКО! ПОСЛЕ ЋЕШ ПЛИВАТИ У ЛОВИ!

У РЕДУ! МАЛИ ЈЕ ОДВРАТАН! ТРЕТИРА МЕ КАО ПСА... АЛИ ЈЕ ИПАК ДЕТЕ! НЕ ЖЕЛИМ ДА МУ СЕ НЕШТО ДЕСИ!
НИКО ГА НЕЋЕ ПОВРЕДИТИ!

САД КАД СВЕ ЗНАШ, МОРАШ ДА ПРИС-ТАНЕШ... АКО ТИ ЈЕ СТАЛО ДО СОПСТВЕ-НЕ КОЖЕ!
ИМАЋЕМО НОВЦА К'О ПЛЕВЕ! А ЏОРЏ ЋЕ ОДИГРАТИ СВОЈУ УЛОГУ! ЈЕ ЛИ, ЏОРЏ?
4-22

У РЕДУ! САМО, НЕ ЖЕЛИМ ДА САМ ДИРЕКТ-НО УМЕШАН!
И НЕЋЕШ! СУТРА ЋУ СЕ ЈА ПРИЈАВИ-ТИ ЗА СОБАРА! ИОНАКО СИ ТИ САД ШОФЕР! ЈАСНО?
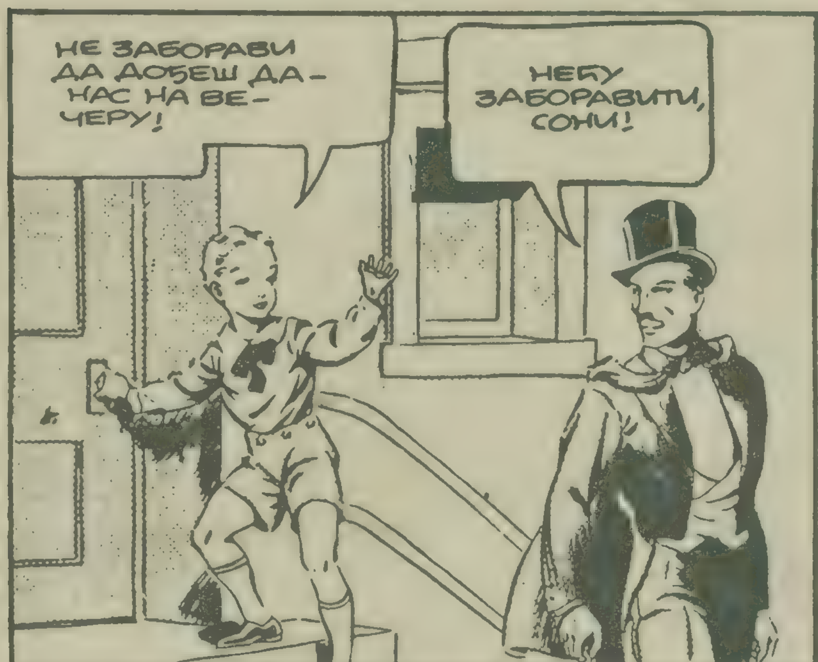
НЕ ЗАБОРАВИ ДА ДОЂЕШ ДА-НАС НА ВЕ-ЧЕРУ!
НЕЋУ ЗАБОРАВИТИ, СОНИ!
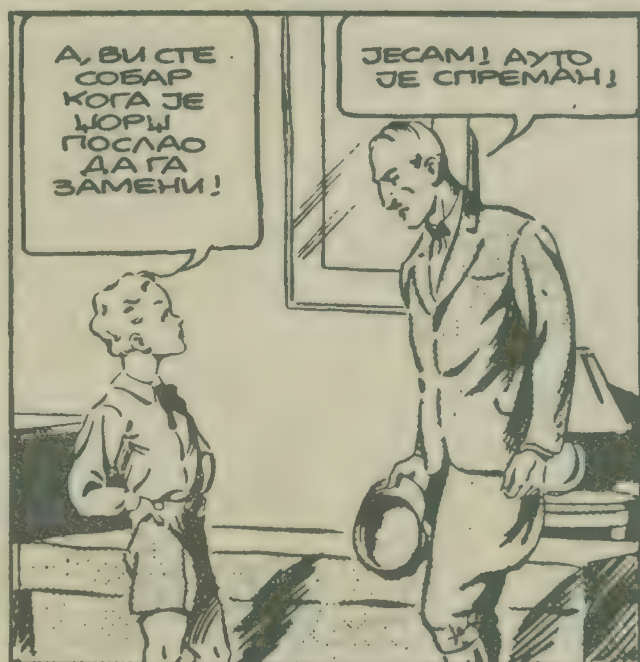
А, ВИ СТЕ СОБАР КОГА ЈЕ ЏОРЏ ПОСЛАО ДА ГА ЗАМЕНИ!
ЈЕСАМ! АУТО ЈЕ СПРЕМАН!

ХА! ЧОВЕК СЕ РАЗБОЛЕО! МОЖЕТЕ МУ РЕЋИ ДА ЈЕ ОТПУШТЕН!
РЕЋИ ЋУ МУ!
12

НЕ ИДЕ СЕ ОВУДА КУЋИ! КУДА МЕ ТО ВОДИТЕ?
ДА МАЛО ПРОШЕ-ТАМО, СОНИ! ИДЕМО ПО МАМУ!
4-23

ШТА МОЈА МАМА РАДИ ОВДЕ? ЈЕСТЕ ЛИ СИГУР-НИ ДА...
САСВИМ, СОНИ...
4-25
Copr. 1938, King Features Syndicate, Inc., World rights reserv

ОТКУД ВИ ОВДЕ, ЏОРЏ? НИСТЕ БОЛЕСНИ? А ГДЕ ЈЕ МАМА?
ОСТАВИ СЕ ЏОРЏА, СОНИ! ТВОЈА МАЈКА НИЈЕ ТУ... А ПИТ ТЕ ЈЕ ДОБРО СЛАГАО!

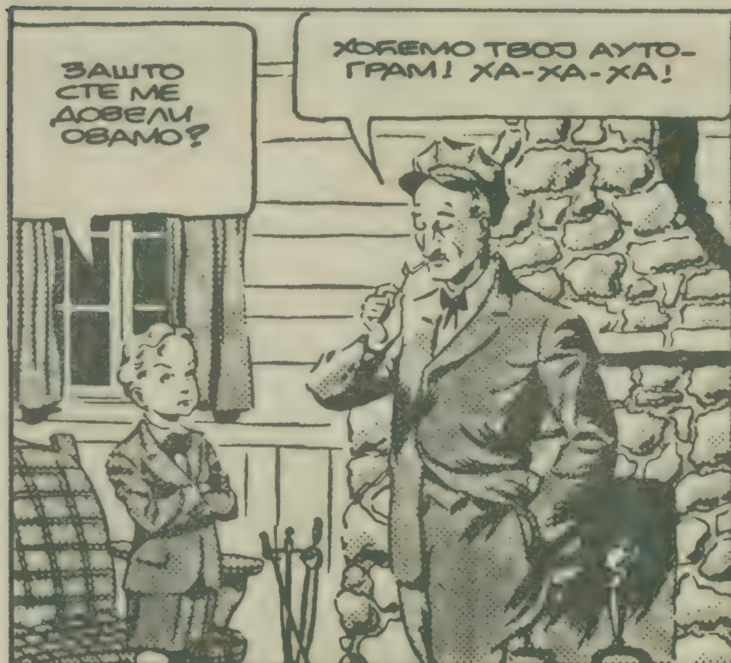
ЗАШТО СТЕ МЕ ДОВЕЛИ ОВАМО?
ХОЋЕМО ТВОЈ АУТО-ГРАМ! ХА-ХА-ХА!

ПИТ, УСПЕЛИ СМО!
ГЛАВНА ЗВЕЗДА ХОЛИВУДА ЈЕ У НА-ШИМ РУКАМА! БИЛО ЈЕ ЛАКО!

ДОБРО ВЕЧЕ, ГОС-ПОЂО! НАДАМ СЕ ДА НИСАМ ЗАКАСНИО?
НИКАКО! А ГДЕ ЈЕ СОНИ? ЗАР НИЈЕ С ВАМА?

НИЈЕ! ПОШАО ЈЕ ИЗ СТУДИЈА ЈОШ ПРЕ ТРИ САТА!
ГОСПОЂО, ТЕЛЕФОН!

АЛО... ГОСПОЂА СТАР! САМО ДА ВАМ ЈАВИМ ДА ЈЕ СОНИ ДОБРО! АКО ЖЕЛИТЕ ДА ГА ПОНОВО ВИДИТЕ...
4-26

... СПРЕМИТЕ МИЛИОН ДОЛАРА... И НИ РЕЧИ ПОЛИЦИЈИ И НОВИНАРИМА... ШТА? ПАЛА ЈЕ У НЕСВЕСТ!

ИМАМ ЗАКАЗАН ИНТЕРВЈУ СА СОНИЈЕМ!
ЖАО МИ ЈЕ... ДАНАС НЕЋЕ МОЋИ!

ХМ... ОТКАД СОНИ ОДБИЈА ИНТЕРВЈУ?! ПОГЛЕДАЋУ МАЛО ОКО КУЋЕ!

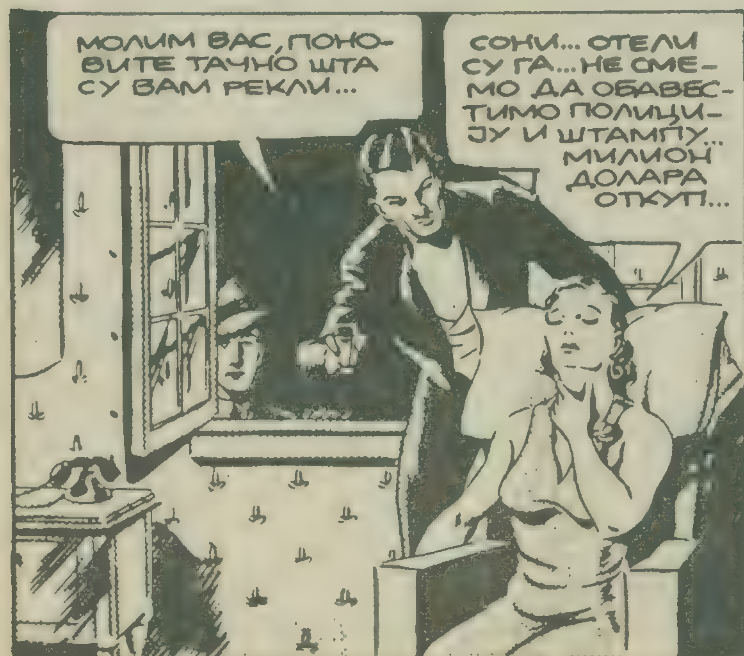
МОЛИМ ВАС, ПОНОВИТЕ ТАЧНО ШТА СУ ВАМ РЕКЛИ...
СОНИ... ОТЕЛИ СУ ГА... НЕ СМЕМО ДА ОБАВЕСТИМО ПОЛИЦИЈУ И ШТАМПУ... МИЛИОН ДОЛАРА ОТКУП...

АЛО, ЕД! КАКВА НОВОСТ! СОНИ КИДНАПОВАН, ОТКУП МИЛИОН ДОЛАРА! НЕ, НИСАМ ПИЈАН! ДЕЧАК ЈЕ У РУКАМА ГАНГСТЕРА!
КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

СМИТ и ВЕСОН

СЛИКАЊЕ

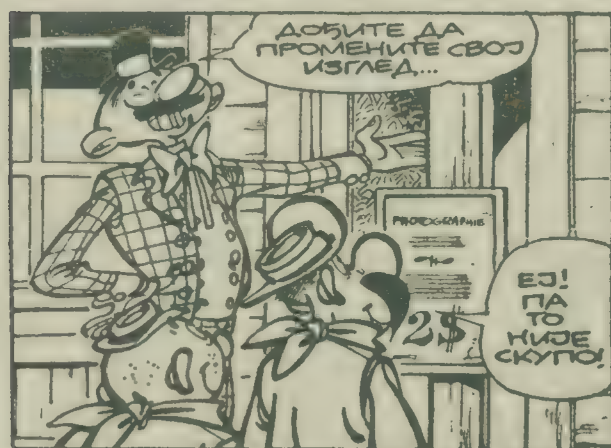

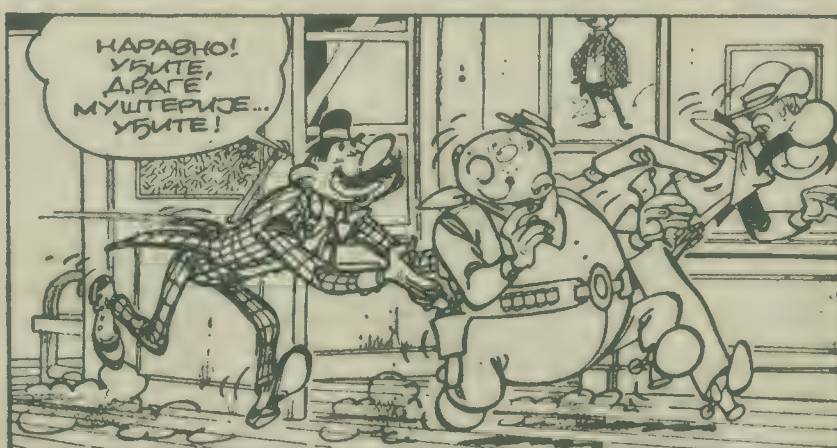

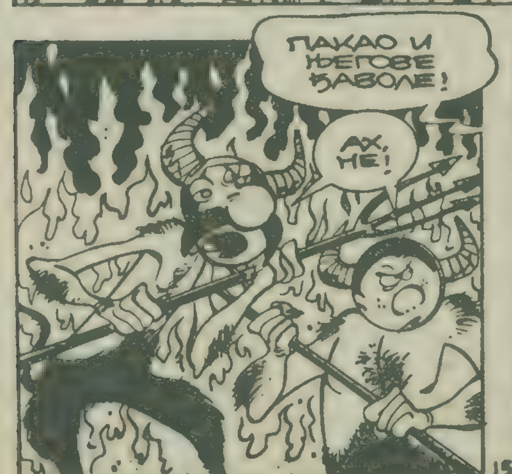

БЛЕС!
КЛИК!
НАЈЗАД!
КРАЈ

ВИДЕО ■ БАРОМЕТАР

СВИРАЈ НАМ ПОНОВО, ДАЈАНА!

Судбина је хтела да америчка глумица Дајана Китон свог до сада јединог „Оскара" за насловну улогу избори тумачећи управо лик јунакиње која носи њено право презиме. Реч је помало о биографском филму „Ени Хол" (1977) Вудија Алена, њеног дугогодишњег пријатеља. Хол је, иначе, право презиме Дајане Китон која је рођена 1946. године у Лос Анђелесу.

Обдарена за сликарство и музику, Дајана је у деветнаестој години напустила колеџ и почела да учи глуму у Њујорку. Каријеру је започела наступима на летњој позорници у Вудстоку у познатом мјузиклу „Коса", да би 1968. године играла у истој представи, али на Бродвеју. На великом екрану појавила се већ следеће године, а нешто касније филмска критика и публика запазили су је као супругу мафијаша Мајкла Корлеонеа у филмовима „Кум I" (1972) и „Кум II" (1974).

Међутим, истински заокрет у њеној каријери догодио се после сусрета са Вудијем Аленом, коме је била партнерка у комедији „Свирај то поново Сем" (1972) Херберта Роса. Од тада постаје Вудијева стална глумица, или боље речено инспирација, тумачећи у његовим филмовима помало смушене, неуротичне, али духовите лажне интелектуалке. Незаборавни су њихови заједнички филмови: „Повампирени Мајлс" (1973), „Љубав и смрт" (1975), „Менхетн" (1979) и др. Али, крај седамдесетих био је и крај сталног уметничког друговања Дајане и Вудија; тада већ позната глумица, почиње да снима филмове различитих жанрова са другим редитељима. Међу њима су „Тражећи господина Гудбара" (1977). Ричарда Брукса, „Пуцањ на месец" (1982) Алана Паркера итд. У скорије време веома запажена је била њена улога у комедији „Бејби бум" (1987) Карла Шајера, о којој смо већ писали.

Упоредо са глумом, Дајана Китон се бави помало и филмском режијом и не намерава да одустане од ове своје жеље.

1. The Gotfather I – Кум I (1972)

Један је од најбољих филмова о мафији свих времена, снимљен према роману Марија Пуза. Одлична режија Френсиса Кополе води нас кроз причу о смени генерација у великој њујоршкој мафијашкој породици. Ништа лошији нису ни глумци: Марлон Брандо, Ал Паћино, Роберт Дивал, Џејмс Кан и Дајана Китон. Дуго ће се памтити и музика вишегодишњег Фелинијевог сарадника Италијана Нина Роте

2. The Reds – Црвени (1981)

Филм познатог глумца (повремено и редитеља) Ворена Битија који говори о последњим годинама живота америчког писца и новинара-комунисте Џона Рида, аутора књиге о Октобарској револуцији – „Десет дана који су потресли свет". У овом амбициозном пројекту Дајана Китон игра Ридову љубавницу и сарадницу Луизу Брајант, слободоумну и неустрашиву жену. За ову улогу Дајана Китон је била предложена за „Оскара". Остале улоге тумаче: Ворен Бити, Јержи Косински, Џек Николсон и други.

3. The Little Drummer Girl – Мала добошарица (1984)

Екранизација истоимене књиге Џона Ле Кареа, једног од најпознатијих и најбољих писаца шпијунских романа. Радња је следећа: америчку глумицу, која гаји симпатије према Арапима, агенти Израелске обавештајне службе покушавају да убеде да почне да ради за њих. Сматра се, иначе, да је Ле Кареу као инспирација за овај роман послужила животна прича британске глумице Ванесе Редгрејв. Редитељ филма је Џорџ Рој Хил („Жаока", „Буч Кесиди и Кид", „Сурова игра"), а у главним улогама појављују се Дајана Китон, Јорго Војагис, Семи Фреј и Клаус Кински.

Сцена из филма „Добра мајка" Леонарда Нимоја

4. The Good Mother – Добра мајка (1988)

Ово је прича о жени која своје дете васпитава донекле слободно и без предрасуда, јер на тај начин чува успомену на покојну тетку која је за њу била симбол праве емотивности и независности. Међутим, овај њен покушај завршава се тако што јој бивши муж судски одузима дете. Филм је режирао Леонард Нимој („Три мушкарца и беба"), а главне улоге тумаче Дајана Китон, Лајам Нисон, Џејмс Нотон и Џејсон Робардс.

В. Радосављевић

Илустровао: Зоран Петканић-Петко

Пише: Елизабета Лукић

ХОРОСКОП ЗА МЛАДЕ

Од 27. октобра до 2. новембра

ДОБРЕ ВИБРАЦИЈЕ ЗВЕЗДА

ОВАН (21. 3 – 20. 4)

Помало те брине незаинтересованост за испуњавање школских обавеза, али покушај то да посматраш као лош тренутак. Већ првих дана новембра твоје способности ће доћи до пуног изражаја. Избегавај 27. убеђивање са особом у знаку Девице, јер ћеш се са њом посвађати, што није баш добар потез тога дана. Твој џепарац биће и даље на дневном реду, али ако будеш имао такта све ће бити о.к.

БИК (21. 4 – 20. 5)

Покушај да мало више запнеш у школи, јер добар почетак у септембру није разлог да ти се сада гледа кроз прсте. Лепе вести о својој симпатији можеш да очекујеш 2. новембра. Испоставиће се да је дошло до забуне коју је направила особа у знаку Рака. Односи у породици биће одлични, можеш да рачунаш на повишицу џепарца. Ако имаш неку посебну жељу, сви су изгледи да се ове недеље оствари.

БЛИЗАНЦИ (21. 5 – 22. 6)

Од понедељка 30. октобра долази поново време за исправљање лоших оцена. Нећеш имати никаквих других брига које би у томе могле да те спрече. Коначно ћеш успети да се приближиш својој симпатији, 28. октобра твоје шале и интелигенција обориће је са ногу. Немој да претерујеш са играњем, јер ти не знаш за границе, па тако можеш да поквариш одличне шансе. Новац ће и даље долазити срећним стицајем околности.

РАК (23. 6 – 22. 7)

Срећа је још на твојој страни. Искористи добре вибрације звезда и учврсти позицију у школи. Уз мало рада постићи ћеш одличне резултате. На љубавном небу засијаће нова звезда. Важан дан биће 29. октобар – могу да се догоде невероватне ствари. Зато се добро припреми, остварење твојих снова је на видику. Особа у знаку Шкорпије мисли на тебе, охрабри је јер се плаши да ти приђе.

ЛАВ (23. 7 – 23. 8)

Прилике у породици биће више него добре. Родитељи ће имати разумевања за неке твоје необичне жеље и учиниће све да ти изађу у сусрет. И даље тајно покушаваш да саопштиш своје симпатије драгој особи. Уради то лично као што доликује једном Лаву, а не преко пријатеља и тајних порука. Видећеш да ће се све одједном изменити. Ове недеље мрзовоља ће те спречити да блисташ у школи. Избегавај коментаре и зачкољице, јер ћеш наљутити неког наставника.

ДЕВИЦА (24. 8 – 23. 9)

Сјајно време! Твоје врлине доћи ће до пуног изражаја, посебно у школи и дружењу. Страхујеш без разлога, мораш да цениш своје способности. Мало више сигурности у себе и све ће бити једноставније. Нема значајних новости на љубавном пољу, али очекуј их ускоро. Иако је Девица најштедљивији знак, ти ћеш ове недеље доказати супротно. Немој да носиш новац са собом, потрошићеш га улудо.

ВАГА (24. 9 – 23. 10)

Потпуно су те заокупиле свакодневне бриге и обавезе па не примећујеш како ти све иде од руке. Успећеш да изгладиш ситне несугласице са родитељима. Пред тобом су дани пуни изненађења. Добро се припреми, јер ћеш бити у прилици да брзо доносиш одлуке. Важан дан: 1. новембар.

ШКОРПИЈА (24. 10 – 22. 11)

Срећа те прати последњих месец дана, али сада ће се то мало променити. Зато пази! Не смеш дозволити да ових дана у школу идеш неспреман. Сматрају те особом која много обећава, али се не труди довољно па би неко могао да ти очита лекцију. Боље да то избегнеш. Повољан дан: 30. октобар.

СТРЕЛАЦ (23. 11 – 21. 12)

Верујеш у чуда и свакодневно очекујеш да се догоде. На жалост, врло су ретка. Мораш и ти нешто да учиниш како би се твоји снови остварили. Време је као створено за разговор са родитељима, они ће имати право решење које ће ти брзо донети оно што прижељкујеш. Чувај се 28. октобра, имаћеш лош дан у школи. Неко од другова покушаће да ти „намести" неку игру. Твоја љубав и даље ће бити само твоја тајна.

ЈАРАЦ (22. 12 – 20. 1)

Имаћеш прилику да разрешиш неспоразуме са друштвом, најлакше ће бити да то обавиш кроз отворен разговор. Твоје дрско понашање није било у реду, па то и реци. Сјајно ћеш се забављати преко викенда, упознаћеш занимљиве особе међу којима се крије будући изузетан пријатељ. Допадаш се особи с којом се већ дуго дружиш. Покушај врло пажљиво да јој објасниш како схваташ ваш однос. У школи углавном без већих промена.

ВОДОЛИЈА (21. 1 – 19. 2)

Зову те чудаком, јер увек имаш нешто да додаш и објасниш на свој начин. Иако те све то забавља, размисли мало о свом понашању. Ове недеље доживећеш већи успех у школи. Искористи га, јер касније може да буде од велике важности. Постоји могућност да се 28. октобра посвађаш са симпатијом, па ако ти је стало до ње, немој да правиш љубоморне сцене.

РИБЕ (20. 2 – 20. 3)

Ову недељу провешћеш у сањарењу. Покушај да се усредсредиш на школу, посебно 27, можда те наставник изненади неким питањем. Љубав је лепа, али у овом тренутку не сме да ти буде на првом месту.

ХОРОСКОП ЗА ВАНЗЕМАЉЦЕ

Илустровала: Драгана Јовчић

АЛФ ЈЕ РОЂЕН У ЗНАКУ БЛИЗАНАЦА

Астролозима непрестано покушавају да поставе замку: шта ако се неко родио у авиону, како изгледа хороскоп човека који је рођен на Марсу или негде другде у космосу? Ево покушаја да први пут направимо хороскоп ванземаљца!

Алф је рођен у знаку Близанаца, то је сигурно, нема везе што има двеста седамдесет година, понаша се као дете, увек спреман на нове несташлуке и црни хумор за који су деца у овом знаку прави мајстори. Обожава да чита, учи, покушава да направи прави потез како би зарадио огромне паре. Но, иако су Близанци мајстори за прављење новца, Алфу то не полази за руком јер је нестрпљива шепртља, што је многе особе рођене у овом знаку, које су биле на прагу великог успеха, оставило међу осредњима. Затим, он обожава музику, непрестано гледа телевизију, воли да једе (посебно када је нервозан) а то су опет Близанци. Његова радозналост је немерљива, што је опет особина овог знака, а његова машта превазилази могућности поимања. Склоност неистини такође потврђује да је рођен под овим знаком.

Да ли сте запазили да зачас нешто сломи, направи без разлога хаос, а неспретне руке такође су особина Близанаца. Извуче се после сваког несташлука јер својим неодољивим шармом изазива симпатије које морају да одагнају сваку љутњу. Авантуриста је, а када нешто науми мора то да спроведе по сваку цену. Али, нека добра звезда чува га и увек затрепери у правом тренутку. Његова судбина била је да отпутује далеко, у неки нови свет у коме је почео другачији живот. Дошао је када је Јупитер био у Овну и то га је сачувало да не заврши у неком институту за истраживање других светова. Доспео је међу људе спремне да му пруже дом.

ЗВЕЗДАНИ ЗАПИСИ

Не зна се тачно од када постоји астрологија. Човек је одувек према Сунцу и Месецу одређивао свој живот: када да почне сетву, где да сагради дом. Најстарији записи који говоре о астрологији стари су преко шест хиљада година. Од тада до данашњих дана имала је своје успоне и падове, зависно од разних утицаја које је напредак цивилизације вршио на човека. Иначе, одлично су је познавали стари Вавилонци, Грци, Римљани...

Лични хороскоп представља слику неба у часу рођења (дан, месец, година, тачно време као и ординате места). Зависно од положаја небеских тела (Сунце, Месец и планете Сунчевог система) астролози тврде да је могуће открити психолошки портрет једне особе, а на основу њега скривени таленат или сметње које јој стоје на путу да свој живот искористи на најбољи могући начин.

Хороскоп за децу и младе људе по астролозима је веома важан јер указује на врлине, таленат, препреке, односе са околином и родитељима, једном речју – говори о свему ономе на основу чега се касније ствара личност. Хороскоп може да помогне младом човеку да боље разуме себе, своје пријатеље, да одабере занимање које ће га учинити срећним и сигурним човеком, даје могућност за правилан избор животног партнера. Астролози само нуде могућности које, по њиховом мишљењу, могу да се искористе или не, а то је већ ствар личног избора. У модерној астрологији не постоји „судбина", предодређеност животног пута без могућности утицаја на његове токове. Постоје само савети који никако не могу да засметају, јер представљају сплет наших донекле скривених могућности, а од нас зависи да ли ћемо их искористити и колико.

Зависно од тога како се дете развија, да ли користи своје снаге и стваралачке могућности, може се предвидети какав ће човек постати једнога дана. Хороскопом астролози нуде могућност да сазнате шта је то код вас најснажније, најбоље, на ком пољу ћете се осећати срећни и задовољни.

ХОРОСКОП И ОЦЕНЕ:

Доносимо табелу на којој можете да видите како ћете, зависно од положаја звезда и планета, пролазити у школи.

Ваше могућности од 27. 10 – 2. 11

ЗНАК / ПРЕДМЕТИ												
МАТЕРЊИ ЈЕЗИК	☆	□	☆	□	△	○	△	×	△	○	○	□
МАТЕМАТИКА (и сродне науке)	□	△	□	×	○	☆	△	□	☆	△	□	△
СТРАНИ ЈЕЗИК	△	□	□	△	○	☆	○	△	△	○	△	☆
УМЕТНОСТ (ликовна и музичка)	☆	☆	☆	□	△	○	□	△	☆	□	□	☆
ИСТОРИЈА	△	□	○	☆	□	△	□	☆	○	□	△	□
ГЕОГРАФИЈА	△	☆	□	☆	△	□	☆	□	○	△	□	△
ДРУШТВЕНЕ НАУКЕ	□	△	○	△	□	☆	○	□	□	□	△	☆
БИОЛОГИЈА	○	□	△	○	□	○	☆	○	☆	□	□	○
ФИЗИКА	☆	□	○	△	☆	△	○	□	○	△	×	△
ХЕМИЈА	☆	○	□	△	□	○	×	☆	△	□	☆	□
ТЕХНИЧКЕ НАУКЕ	□	△	○	□	☆	□	○	△	□	△	☆	○

ЛЕГЕНДА
☆ – одлично
□ – врло добро
△ – добро
○ – задовољава
× – не задовољава

ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА

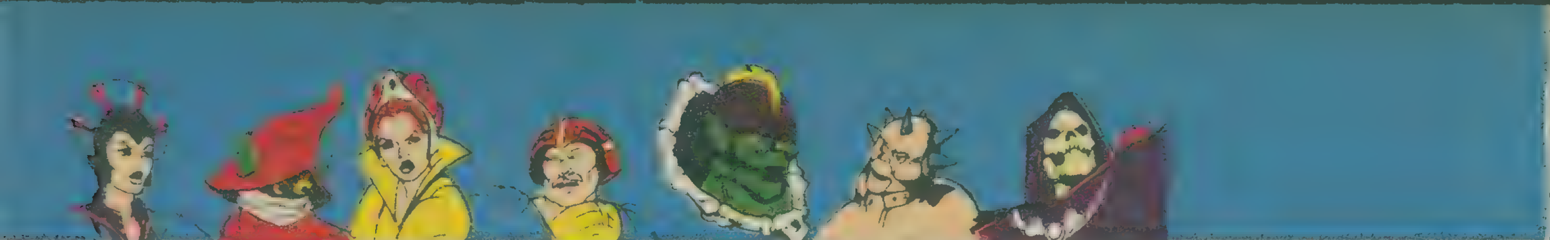

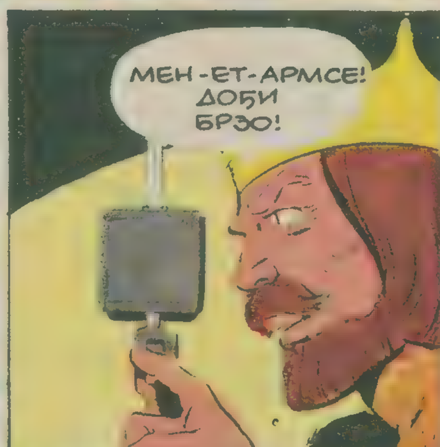

МАСТЕРСОВЦИ!

ЧОВЕК ИЗ ОГЛЕДАЛА

Гари Килворт

Био је прохладан октобарски дан. Кросијер је дуго стајао крај прозора моје ординације и гледао у парк. Посматрао је одраз облака на глаткој површини језера, а онда се нагло окренуо и готово бесно узвикнуо:

– У оној књизи о Алиси ништа није истина! Луис Керол уопште није у праву!

Као психијатар са дугим стажом, навикнут на луде изјаве својих пацијената, ни случајно нисам смео да му се подсмевам, али ни да се сложим с њим. Ти људи имају и светле тренутке, када се свега сећају и никада ми не би опростили да их слажем.

– Књига о Алиси у Земљи чуда је само једна прича за децу. Писац није ни желео да у њој говори о обичним, истинитим стварима – рекао сам.

– Нисте ме разумели. Керол је сасвим јасно дао до знања да је то измишљен свет. И баш у томе се не слажем с њим!

Кросијер је, у ствари, дошао код мене због нечег што му се догодило неколико недеља раније – тридесет минута провео је у лифту који се заглавио и све време вриштао истим, једноличним гласом. Испричао ми је како је желео да престане, али никако није могао. Када се лифт најзад покренуо и спустио у приземље, Кросијера су затекли како пиљи у огледало и цери се сопственом лику.

– Вратимо се догађају у лифту – предложио сам. – Да ли сте се уплашили зато што сте били затворени у малом простору и у потпуном мраку?

– Уопште није било мрачно!

Тргао сам се. Можда сам преурањио с тим питањем? Требало је да га пустим да ми опет исприча како је то доживео. Претходног дана, на пример, уверавао ме је како он уопште није био у лифту.

– Испричајте ми све из почетка – обратио сам се свом пацијенту.

– Хоћу, јер желим што пре да се ослободим овог пакла мада не верујем да ви можете да ми помогнете. Први пут ми се то догодило пре неколико недеља. Стао сам пред огледало да се обријем и схватио да нешто није у реду с ликом који сам видео.

– Добро... А, како је изгледао тај лик?

– Личио је на мене, а опет то нисам био ја. Једно непријатно лице... или још одређеније – сурово, спремно на злодела. Не могу да вам објасним колико сам се уплашио...

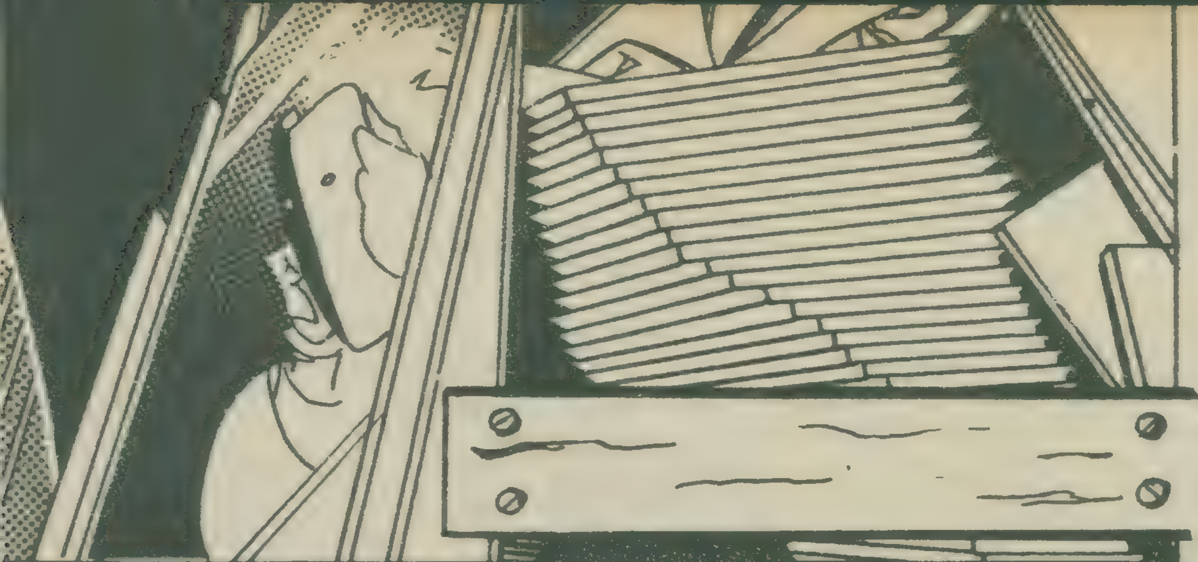

– Шта сте онда урадили? Да ли сте још неком ово испричали?

– Па, ви мислите да сам ја луд!?

– Ни случајно – слагао сам и брзо наставио. – А да ли сте чули и неки глас из огледала?

Кросијер је завртео главом.

– Лик у огледалу не говори. То, ваљда, и ви знате... У првом тренутку сам помислио да сам само уморан и да ми се све причинило. Али, сутрадан се све поновило. Нисам смео више да се погледам у огледалу. Бријао сам се наслепо. Међутим, када сам изашао на улицу, у сваком излогу видео сам онај исти, непријатељски лик. Окретао сам главу од свих сјајних површина, али нешто ме је привлачило као магнет. У ствари, желео сам да простудирам тог ниткова, да га прозрем... Ни на крај памети није ми било да неком испричам шта ми се догађа јер би помислио да сам луд. А могао бих и да запечатим своју каријеру агента ЦИЈЕ.

– Управо у то време, док сам преживљавао најтеже тренутке у животу, позвао ме шеф и послао на нову дужност, овде, у Беч. И кад сам поверовао да ће кошмар престати, догодило ми се оно у лифту. Чим сам крочио у њега, угледао сам свој лик у огледалу како се цери. Знао је да је моћнији од мене. Замена се није догодила тако нагло како ви, можда мислите. Борио сам се колико сам могао, али је врашки болело. Није то био физички бол, већ емоционални. Први пут у животу схватио сам шта значи реч агонија.

– Хоћете да кажете да сте заменили места – ви и ваш лик?

– Тачно! Огледало као да је почело да се топи и буквално ме је упило.

– Али, ово што говорите је немогуће! Зар се не налазите овде крај мене, а не у неком свету огледала – закључно сам и упро поглед у њега чекајући да настави причу.

– Али, ви и даље ништа не схватате! – беснео је Кросијер. **Ово** је свет иза огледала, бледа копија оног из кога ја долазим. Ви то не можете да схватите јер сте навикли на ово, а тај лепши свет нисте имали прилику да видите. Овде само копирамо догађаје с праве стране огледала. Она хуља је нашла начин како да изведе пребацивање и сада ја морам да живим у овом сивилу!

Размишљао сам шта да му одговорим. Он је тако веровао у све што је изрекао да нисам смео ни да помислим да га убеђујем у супротно. Пошто је приметно моју несигурност, Кросијер ми се обратио мирним тоном:

– Да покушамо да проверимо све ово што сам вам испричао? Имате ли огледало? Желим да ми верујете!

Преко интерфона сам затражио да ми сестра донесе огледало.

– Погледајте! – викнуо је Кросијер победоносно. – Зар не видите како окреће главу од мене. Не сме да ме гледа у очи јер се боји да ћу пронаћи начин како да опет заменимо места.

– Али... ја само видим да ви нећете да гледате свој лик у огледалу.

– До ђавола! Не окрећем главу **ја**, **већ он**! Он је сада у правом свету, а ја морам да чиним све што и он. То је закон. Он је у овом тренутку у контролној соби. Исто важи и за вас. Прави доктор Џекобс контролише ваше поступке, чак и ваше мисли. Јер, ви и немате избора, морате да чините све што и он. И мене је тај кучкин син узео под своје. То је манијак који хоће све да нас уништи.

– Време је да погледамо јучерашње вести снимљене на траци – прекинуо сам Кросијера и укључио видео...

Појавила се слика бечког аеродрома... Аустријски политичари дочекују Брелникова, руског министра за спољне послове... Овај излази из авиона, фото-репортери се тискају око њега... Изненада одјекује пуцањ и Брелников пада погођен хицима... Камера хвата човека који је пуцао...

– Препознајете ли човека с пиштољем? – упитао сам Кросијера.

– Наравно! То сам ја!

– Били сте свесни онога што чините?

– Урадио сам оно што ми је **он** наредио! Он је човек кога треба гонити! Да сам био на правом месту, ово се никада не би догодило! Могу ли сада да идем?

Преко интерфона сам позвао стражаре да га одведу. Одмах затим у моју ординацију је ушао амерички амбасадор.

– Шта кажете, докторе?

– Још је рано да доносим закључке.

– Али, немамо времена. Ствар је озбиљна. Вама је јасно каква мора да буде ваша дијагноза. Ако га не прогласите психопатом, доћи ће до велике политичке кризе.

– У реду, рећи ћу да је Кросијер болестан.

Амбасадору је лакнуло. Пре него што ће да изађе упитао сам га:

– Да ли вам је Кросијер све испричао?

– Да, чуо сам ту луду причу!

– Зар вам она не звучи истинито?

– Сви су они тако убедљиви.

Али, можда смо и ми крути. Сувише чврсто стојимо на земљи и све што је у супротности с нашим поимањем света и изван свих закона науке и природе једноставно одбацујемо...

– Шта сте хтели тиме да кажете, докторе? – уозбиљио се овај.

– Полако, нисам хтео да кажем да верујем у Кросијерову причу, али тај ми човек не изгледа као лудак које сваког дана срећем у својој ординацији. Замислите да заиста постоји свет огледала, место где се проверава судбина овог нашег света, онда би прелажење из овог у онај многима могло да послужи да постигну неки свој циљ. Ништа лакше него после свега подметнути свог двојника и прогласити га лудим.

– Докторе, вама је потребан доктор! – рекао је амбасадор и брзо напустио ординацију.

Ја сам, уморан од свега, одлучио да раније кренем кући. На поласку сам бацио поглед на огледало на свом столу и следио се. Угледао сам себе, али то ипак нисам био ја. Обојица смо кренули ка излазу, али **он** је случајно ударио лактом о наслон столице. Јаукнуо сам од бола проклињући га што је тако неспретан.

С. И.

КАРИЈЕРЕ: Bangles

ПРЕКО БАШТОВАНСТВА ДО УСПЕХА

Захваљујући несебичној помоћи Принца, доказаног ментора женских извођача, али и сопственом таленту и шарму, „Bangles" су срећно стигле до трећег албума. Најновија плоча тренутно најпопуларније женске групе на свету доказује да нису звезде само једне сезоне

Када су почињале, у њиховом имиџу и музици није било ничег посебног. Ничега што би указивало на успех који је пред њима. Тога нема ни сада. оне једноставно нуде лепо спаковане поп-песме са рокерским призвуком и заносне осмехе. Исто што и толико других група. Зашто су онда баш ове четири лепе госпођице из Калифорније успеле прошлог пролећа да одувају Мадону са првог места топ-листе? Оне би највероватније одговориле како публика уме да цени групе које су тешким радом успеле да свој концертни звук доведу до врхунског квалитета и понуде добре песме. На многа друга питања не желе да одговоре, не оговарају друге жене на рок-сцени, избегавају приче о приватном животу и утицају Принца на њихов рад, грозе се озбиљних тема као што је политика. Кажу:

– Ми можемо да изнесемо своје мишљење у новинама, али кога то још занима? Јер, то нису ствари о којима певамо. То не значи да смо глупе и не размишљамо о таквим стварима, али више волимо да пишемо о другим стварима – о социјалној политици, о томе шта људи чине једни другима, о односима између мушкараца и жена, дружењу...

Нови албум „Everything" (Све), донео је и два хита: брзу, рокерску песму „In Your room" (У твојој соби) и сјајну баладу „Eternal flame" (Вечни пламен). Неки критичари проценили су чак да ова друга песма за њихову каријеру може да значи оно што је блуз „Stairway To Heaven" Степенице за небо) значио за каријеру групе „Led Zeppelin". Басисткињи Мики та се идеја посебно допала:

– Мислим да је то једна од оних песама које свако може да осети. Није помодна, уврнута, као што је био хит са наше претходне плоче „Walk Luke An Egyptian" (Ходај као Египћанин). Мислим да погађа људе на различите начине.

„Bangles" су на врхунцу популарности, међутим, поставља се питање како виде себе кроз пет година, колико ће успети да се одрже.

– То зависи и од тога какве смо сада – наставља Мики. – А ми полако улазимо у нову фазу. Мислим да ћемо сазрети на прави начин и наставити да компонујемо.

● Како се опорављају од турнеја, студија?

Рецепт износи Деби:

– У Америци су нас критиковали што немамо препознатљив имиџ. Људи су нас непрестано запиткивали, зашто се не облачимо у црну кожу, зашто све нисмо једнако обојиле косу, зашто нисмо другачије. А када смо дошле у Енглеску, обасули су нас похвалама говорећи да смо веома познате по свом облачењу и целокупном стилу. Смешно. Ми, једноставно, не желимо да правимо неки вештачки имиџ а сигурне смо да публика од нас то и не очекује.

● Шта је најнепријатнија ствар коју доноси популарност?

Мики: ***– Интервјуи које морамо да дајемо сваки пут када изађе нова плоча. После дужег времена пред микрофонима новинара или под телевизијским рефлекторима почињем да се осећам као будала.***

П. Ј.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

„I WANT IT ALL"

Adventure seeker on an empty street
Just an alley creeper, light on his feet
A young fighter screaming, with no time for doubt
With the pain and anger can't see way out
It ain't much I'm asking, I heard him say
Gotta find me a future move out of my way
I want it all, I want it all and I want it now
Listen all you people, come gather round
I gotta get me a game plan, gotta shake you to the ground
Just give me what I know is mine
People do you hear me, just give me the sign
It ain't much I'm asking, if you want the truth
Here's to the future for the dreams of youth
I want it all, I want it all and I want it now
I'm a man with a one track mind
So much to do in one life time (people do you hear me)
Not a man for compromise and where's and why's and living lies
So I'm living it all, yes I'm living it all,
And I'm giving it all, and I'm giving it all
It ain't much I'm asking, if you want the truth
Here's to the future, hear the cry of youth
I want it all, I want it all and I want it now

ХОЋУ СВЕ

У потрази за авантуром на празној улици
Само једна улична шуњалица, светло на његовим стопалима
Млади борац урла, без довољно времена за сумњу
Са болом и бесом он не види излаз
– Не тражим превише – чујем га како каже
Морам наћи следећи корак, изван мог пута
Хоћу све, хоћу све и хоћу сад
Слушајте ме, људи, скупите се сви
Морам да направим план игре, да вас потпуно продрмам
Само ми дајте оно што знам да је моје
Чујете ли ме, људи, само ми дајте знак
Не тражим много, ако желите истину
Одавде до будућности за младалачке снове
Хоћу све, хоћу све и хоћу сад
Ја сам човек са само једном мишљу
Превише тога да се уради у једном животу (чујете ли ме, људи)
Не правим компромисе и где је и шта је и животне лажи
И тако живим до даске, да, живим до даске
И дајем до даске и дајем до даске
Не тражим много, ако желите истину
Одавде до будућности, чујте крик младости
Хоћу све, хоћу све и хоћу сад

Текст и музика: **Queen**

СВЕСТРАН МОМАК

Дејвид Бирн, вођа њујоршког састава „Talking Heads", не сматра да се рок музичари исцрпљују само на снимању плоча и концертима. Његове разнолике ак-

тивности готово да су важне колико и рад са групом. Још 1980. године са својим музичким истомишљеником Брајаном Иноом објавио је плочу „Мој живот у грмљу духова". Плоча је необична јер су снимали амерички радио-програм, најаве диск-џокеја, проповеди у црквама, уличне свираче, религиозне певаче на Блиском истоку, све те траке „смешали", додали своју инструменталну подлогу и направили нешто сасвим ново. У даља експериментисања Бирн се упустио компонујући музику за балетске представе, режирајући видео-спотове за свој састав а потписао је и један филм. Реч је о делу „Истините приче" који је пропратио албум групе са истим насловом.

Однедавно, Бирн је опчињен бразилском поп музиком тако да је објавио плочу „Beleza Tropical" на којој се налазе, по његовом избору, најлепше песме са ове сцене. Плоча се појавила код нас и представља заиста узоран преглед рада ових талентованих музичара. Бирн тврди да је то само почетак и најављује још сличних плоча.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

– У почетку смо били група која је свирала за – пиво. Сви смо одрасли уз радио, „Мотаун" продукцију и енглеске групе. Међутим, да бисмо наставили са свирком, морали смо по клубовима да се бацимо на извођење хитова са топ-листа што нам уопште није одговарало. Затим смо прошли цео диско период. Ужасно, свирали смо песме Доне Самер! То се догађало седамдесетих година, музичка сцена била је мртва а песме кич. Тада је у мом комшилуку био студент који је обожавао мексичку народну музику. Имао сам гитару, он мандолину, увежбали смо неколико песама и било је одлично. Нешто касније смо се запитали: А да додамо још једну мандолину или бас? И убрзо смо се нашли нас петорица који и данас чинимо групу.

Ћезар Розас („Los Lobos")

О ПАЈИ БУНДИ ЈЕ РЕЧ

ПРИЧЕ ИЗ СТАРОГ БЕОГРАДА

Павле Маринковић је основао Богословију, Учитељску школу и Етнографски музеј у Београду, затим обновио Пећку патријаршију, али је познатији по скандалима у јавном животу у који се чешће трпао него што је позиван

Господа су пролазила поред њега уз лагани наклон и са тихим „Добар дан!", док су се деца у прикрајку подгуркивала: „Ено Паје Бунде!"

Бунда му је била знак распознавања. по бунди је добио надимак. Од ње га је растављало само лето

Паја је студирао права у Паризу. Тамо је отишао у српско-турској одећи, а вратио се обучен „шик" и брзо постао диктатор моде у Србији. Ни за живу главу није хтео да изађе на улицу без монокла, цилиндра, жакета у боји, белих камашни на лакираним ципелама, штапа са сребрном дршком и... бунде!

Жени краља, а краљ не зна

Иако је припадао угледној породици, цео живот Павла Маринковића био је представа а он у њој једини и главни глумац. Имао је брата Војислава, виђеног политичара који ће касније постати и председник владе. Шта вреди: Паја није могао у Београду ни гимназију да заврши па су га очајни родитељи послали у Ниш да то некако прегрми.

Као дечак чинио је рщум по Београду. Пропушио је, псовао, говорио шатровачки, дружио се са распуштеном младежи, коцкао и обожавао да опонаша и исмева људе.

Отац Димитрије, познат и признат грађанин, тукао га је немилице. Зар такав изрод да брука Маринковиће који су се истакли још у првом српском устанку! Узгред, Паја је био и ружан. Било како било, момаштво је дочекао као отписан и од породице и од света.

Изненада, у њему се нешто преломило. Одлучио је да раскрсти с дотадашњим животом. Кренуо је у Париз на студије. Када се вратио, нико у њему није могао да препозна некадашњу личност.

Павле је сада знао шта хоће, а хтео је да буде неко и нешто, да се његово име свакодневно помиње. До циља је морао да стигне брзо, брже, најбрже. Не бирајући средства!

Тако су почели нови дани Павла Маринковића.

Али, вук длаку мења... Гос'н Паја је схватио да је политика најутабанији пут да се брзо и лако стигне у врх. Бритким говорима и написима у новинама просто је кидисао на радикале и либерале, због политике је изазивао кафанске свађе, а кад би на трен пресахле те могућности, појављивао се и грмео на судским процесима, свадбама, чак и погребима!

У ствари, Паја Бунда се више трпао него што је позиван у јавни живот. То њему није сметало.

Увек спреман на скандал, најзад је успео да уђе у дипломатију: председник владе Владан Ђорђевић послао га је у Атину. Павлу, међутим, ђаво није дао мира – тајно је преговарао са неком грчком принцезом да је уда за српског владара Александра Обреновића. Када је то до-

Илустровао: Бране Јовановић

ктор Владан чуо, хтео је да падне у несвест. Сместа је најурио Маринковића из службе.

„Правда" за неправду

Паја се преобразио у жртву политичког насиља и реторичким оружјем осуо паљбу на режим у који се до јуче клео. Окренуо је ћурак и ставио се у службу напредњака да заједно штите „потлачени и јадни народ"! Грмео је Паја, а јавност није знала да шурује и са радикалима.

И опет је Павле Маринковић дочекао својих пет минута. Наиме, његова пријатељица Драга Машин требало је да се уда за српског владара Александра Обреновића. Луд од среће, Паја је витлао фијакером по Београду и свима редом нудио фотељу на свадби и министарски положај у будућој влади. Од једног озбиљног трговца кога је малтене на силу увукао у фијакер умало није добио батине. Коњ се уплашио и пропео, а кочијаш, бесан, најурио обојицу.

Београд је пуцао од смеха када је Паја Бунда после удаје своје пријатељице Драге Машин постао министар просвете. Убрзо је најурен јер се удварао жени свог колеге. Да се само удварао!

Паја је фрктао потајно се надајући да ће се поново докопати министарског положаја. Прилика се указала: Ђина, пријатељица краљице Драге, никако није могла да се уда. Ружну и рошава лица нису је хтели ни нижи официри. Паја се понудио за мужа. На заједљиво добацивање околине бесно је одговарао:

– Рошава Ђина министру је фина! Јер, ја ћу, господо, бити министар, а ви видите како ћете!

Таман је све било договорено, а краља Александра и краљицу Драгу убише завереници! Изјалови се Паји каријера!

Нову прилику пружио му је лукави радикалски првак Никола Пашић. Тајно му је дао новац да покрене лист „Правда", гласило супарничке Демократске странке. На страницама „Правде" требало је да, бајаги, напада радикале а да се Пашић брани и одговара на „неправду"! Годинама је та игра текла а да нико није прозрео превару. За свој труд Паја Бунда је награђен местом посланика у Букурешту. Наравно, када је Пашић постао председник владе.

После завршетка првог светског рата Паја Бунда је добио положај министра вера. Тада је донео одлуку да обнови Пећку патријаршију. Он је поставио и првог патријарха.

Ново време тражило је нове идеје и људе. Пајино ломатање кроз живот било је завршено. А и он се уморио. Повукао се и до смрти, 1925, живео заборављен. Умро је у педесет деветој години.

Тако је било. И ко би рекао да је Павле Маринковић основао у Београду тако значајне установе као што су Етнографски музеј, Богословија и Женска учитељска школа која је касније постала мешовита. А све то као министар за време владавине краља Александра Обреновића.

Истина, Паја Бунда је био и сјајан публициста, али он је, изнад свега, део београдске и српске прошлости.

Миленко Тодоровић

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНИ БРОЈЕВИ

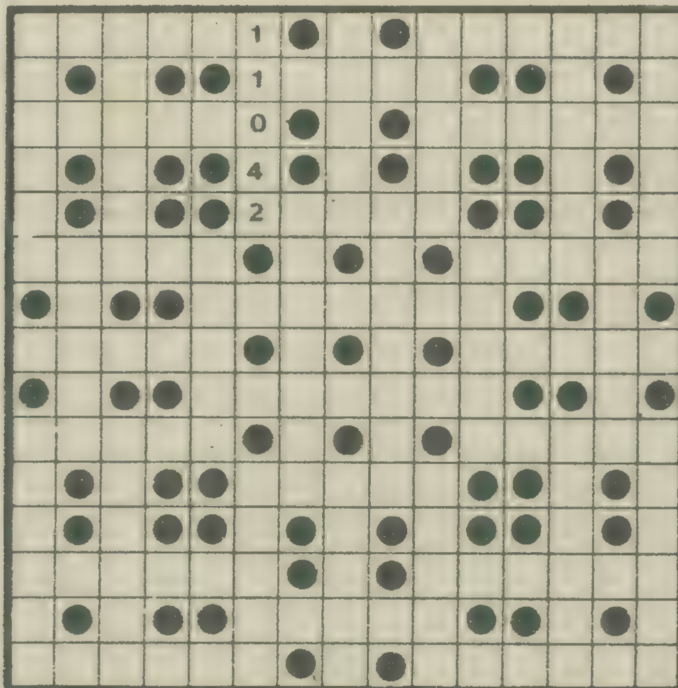

Уместо уобичајене укрштенице у којој се укрштају речи, ми вам дајемо бројеве које треба да уврстите у лик. Немојте се одмах уплашити и одустати од овог задатка. Да бисте га успешно решили не треба вам неко веће знање из математике већ само мало размишљања и концентрације. За почетак смо вам уписали један број, а да вам олакшамо: почните од јединог петоцифреног броја који почиње са цифром 2. После тога ће све бити лако.

БРОЈЕВИ ОД ПЕТ ЦИФАРА: 14478 – 17683 – 23457 – 31233 – 31431 – 32536 – 39850 – 41796 – 50382 – 61109 – 69350 – 70609 – 77384 – 78437 – 79811 – 81544 – 92121 – 94304 – 99643.
БРОЈЕВИ ОД ШЕСТ ЦИФАРА: 161510 – 243444 – 254750 – 348864 – 382083 – 425350 – 460704 – 566650 – 610231 – 635525 – 763246 – 817693 – 876008 – 905977 – 920573 – 958581.
БРОЈЕВИ ОД СЕДАМ ЦИФАРА: 3228680 – 5748890 – 7821462 – 8960803.

ПОМИЦАЉКА

МАЂАРЕВИЋ
ПРИДОЛАЗАК
РАСПЛАКАТИ
ДОМАНОВИЋ

Ове речи треба помакнути улево или удесно, али тако да у пет узастопних усправних колона добијете пет мушких имена.

Решење на странама мале поште

ЛУНАРНА АРХИТЕКТУРА

ХОТЕЛ НА МЕСЕЦУ

Где ћемо то становати када се једном коначно преселимо на Месец? За почетак би најзгоднији били џиновски метални цилиндри у којима би између осморо и десеторо људи комотно живело отприлике годину дана. Касније би се из кућа-цилиндара које би биле веома скупе већ и зато што бисмо их прво градили на Земљи, а онда преносили на Месец, преселили у права Месечева насеља. Ова би се подизала на лицу места и то од постојећих лунарних материјала и уз коришћење расположивих извора енергије. Идеални грађевински материјал био би Месечев бетон који би се, опет на лицу места и релативно лако, добијао од лунарног реголита.

Тако изгледа прва фаза Месечевог пројекта насталог у посебном пројектантском бироу за лунарну изградњу јапанске компаније „Шимизу". Биро постоји две године, запошљава двадесет врхунских стручњака, а циљ му је, да, када једном крене да се гради по Месецу, компанија нипошто не остане без посла.

Прво туристи, потом досељеници

Другом фазом предвиђена је селидба из цилиндра (лунарних барака) у праве „шимизу" – Месечеве куће. Биле би то шестоугаоне призме од лунарног бетона ојачаног стакленим влакнима које би усред једног од 32.000 Месечевих кратера или на каквом другом згодном месту подизали роботи. На Месецу би се куће градиле отприлике као тунели на Земљи: прво се сагради једно крило, тај део се затим затвори, потом се унутар њега граде нови делови који се онда прикључују већ подигнутој конструкцији. Грађевински радови завршавали би се обавезним засипањем новоградње дебелим слојем Месечеве прашине која би служила као додатна заштита од метеорских пљускова и штетних космичких зрачења.

Само, пре него што „Шимизу" или ма ко други пренесе робот-дизалице на Месец, мораће прво да реши нека кључна питања. Питање воде, рецимо, које горе уопште нема. Да би се она добила, неопходни су кисеоник и водоник. Кисеоник би, како верују стручњаци „Шимизуа", можда још некако и могао да се издвоји из Месечевих стена, али водоника тамо нема ни у каквом облику. Преостаје, дакле, да се у недостатку практичнијег и јевтинијег решења овај гас за почетак допрема са Земље.

Не деле сви мишљење да и на Месецу треба почети од почетка, тј. од цилиндар-барака. Гесло токијске компаније „Охбајаши" гласи: на првом месту луксуз, односно хотел са више (лунарних) звездица. Пројекат је готов, хотел је добио име („Лунарни торањ"), одређено му је и место у строгом центру неког будућег Месечевог града, чак се зна и датум почетка радова: 2050. година сматра се сасвим разумним роком.

Суперлуксузни хотел би се, слично спиралним степеницама, обавијао око средишњег торња подигнутог у равном средишту неког Месечевог кратера у близини једног од лунарних полова где је концентрација Сунчеве енергије највећа. Торањ би се завршавао тешком куполом од лунарног стакла, сложених керамичких материјала и стаклених влакана пресвучених гвожђем. Читава купола била би заштићена позлатом која одбија сунчеве зраке.

Звучи узбудљиво, само коме је на Месецу потребан хотел? Туристима. Или, како каже Такао Саито, директор „Охбајашијевог" Свемирског пројектантског бироа: „По нашем мишљењу, насељавање Месеца неће добити замах све док тамо прво не процвета туризам".

У складу са тезом да ће Месец остати пуст док га не освоје туристи, „Охбајаши" се спрема да на Земљи отвори „Месечев парк", експерименталну станицу у којој ће у вештачким условима Месечеве атмосфере испитати пројекат свог лунарног хотела. Ако све буде у реду овде, биће ваљда и горе. Парк ће такође послужити као експериментална база за стварање затворених еко-система и испробавање грађевинских и технолошких новотарија везаних за живот на Месецу.

Како произвести ваздух

Далеко најамбициознија ипак је компанија „Тајсеј" која намерава да на Месецу производи нешто чега тамо тренутно нема: ваздух. Главни носилац читавог пројекта је Хидезо Кобајаши, директор Одељења за свемирска истраживања „Тајсеја".

Према Кобајашију, то што на Месецу нема ваздуха који би људи могли да удишу уопште не значи да он, уз мало врло високе технологије, не би могао и да се створи. Ствар би по њему могла да се реши тако што би се читава површина Месеца изделила на џиновске квадрате чије би стране износиле две стотине километара. На местима где се ивице квадрата секу, требало би на дубини од педесет километара испод површине подићи нуклеарне реакторе. Топлота коју би реактори производили ослобађала би гасове који би се затим користили за стварање једне врсте примитивне атмосфере. Да се ти гасови не би рас-

Водеће јапанске грађевинске компаније већ имају готове пројекте за прва људска насеља на Месецу

пршили и да би се прве људске колоније заштитиле од сунчевих ветрова и космичке прашине, употребиле би се хиљаде орбиталних сателита који би око Месеца стварали снажно магнетно поље. То би, опет, довело до настанка завесе прашине кроз коју примитивни ваздух не би могао да продре, па према томе ни да неповратно ишчили у космос.

Месец начичкан реакторима и хиљаде сателита који га облећу су пројекат за врло далеку будућност. Кобајаши има и план који је тренутно неупоредиво изводљивији. Реч је о засвођеним еко-системима подигнутим око површинских нуклеарних реактора од којих би сваки представљао неку земаљску еко-средину: плодну равницу, пустињу, шуму, топле изворе, речну долину... Колоније би се простирале на простору пречника 18 километара, с тим да би свака имала и насеље које би заузимало површину чији полупречник не би смео да буде већи од 500 метара. Заштитне куполе изнад колоније састојале би се од шест međусобно раздвојених конусних слојева. Водена пара и истањена атмосфера којом би ови просторни џепови у куполи били испуњени омогућили би настанак примитивног органског живота који би производио кисеоник.

Једном речју, на урбанистичком плану Месеца већ се навелико ради. Предрачунске цене су, наравно, астрономске. Прва колонија Кобајашијевог типа која би била подигнута до 2020. године коштала би двадесетак трилиона јена. Изражено у северноамеричкој валути, то је око 152 милијарде долара. Или, како год да се окрене, просто незамисливо скупо.

М. Илић

Уређује: Диего Варагић

Сунчање у соби

Због једног хендикепа мораћу да поцрним на вештачки начин. Зато вас молим да ми кажете где, у Београду, могу да набавим кварц-лампу?

ЧИТАЛАЦ
из Београда

Кварц-лампу можеш да набавиш код произвођача, Електронске индустрије, и то преко њихове пословнице у Београду – ЕИ КОМЕРЦ у Облаковској 51.

Пре него што почнеш са кварцовањем посаветуј се са неким од дерматолога из Завода за заштиту здравља у Авалској 13 да не би дошло до, могућих, нежељених последица – опекотина, флека и других надражаја коже. Објасниће ти како се то ради – под којим углом, којом јачином извора и колико дуго дневно. У сваком случају, правило је да се после десет дана кварцовања прави пауза од двадесет дана...

Упамти да нестручно коришћење кварц-лампе може да има и теже последице од оних које смо набројали.

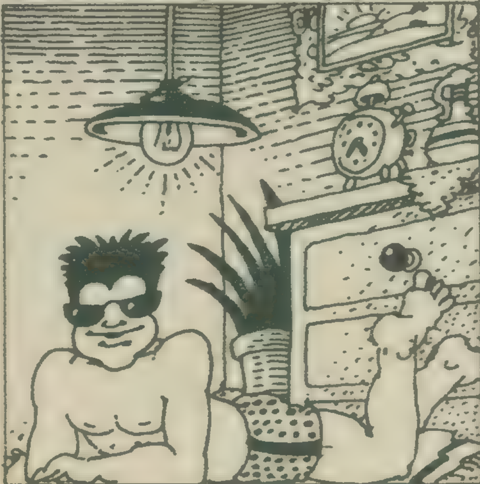

Како узвратити љубав

Један дечак се заљубио у мене, али ја то не могу (не смем) да узвратим, јер је тата приметио и грдио ме. Све сам покушала, чак и да сакријем – не вреди. Дајте ми неки савет, молим вас!

МАРИЈА
Београд

Закључили смо да твој тата мисли да си ти још мала за „велику" љубав... Понекад је заиста тешко променити ствар, али зато треба да знаш да љубав уме да живи и траје на безброј начина. Да ли си баш све покушала?! Уосталом, љубав

је лепа и кад се чека... Тако каже Десанка Максимовић у песми „Стрепња". Прочитај је (ако већ ниси), научићеш много.

Свет компјутера

Молим вас да ми кажете где могу да купим касете за COMMODORE 64.

МАРОЈЕ БУБАЛО
Славићева 2
Сплит

Код нас још није установљено тржиште тих ствари. Зато се касете могу наћи само у комисионим радњама или преко огласа. А тога има у „Свету компјутера" и у другим часописима сличног садржаја.

Безбол на стадиону Звезде

Чуо сам да у Београду постоји безбол клуб, али не знам адресу. Молим те да ми помогнеш, јер волим овај спорт и желим да што пре почнем да тренирам.

БОЈАН
Београд

Кад овај број „Забавника" буде изашао, клуб ће већ бити основан... У сваком случају, недељом од 9–13 заинтересовани могу да присуствују турнир-утакмицама на помоћном стадиону Црвене звезде (иза јужне трибине – на шљаци) и истовремено се распитају за све остало што их занима.

Родила 69 пута

Да ли је истина да жена може да роди четрдесет четворо деце?

РОЛАНД МАЦАРИ
Пећ

На основу сведочења утврђено је да је жена сељака Фјодора Василета, који је живео у некадашњој Московској губернији, родила шездесет деветоро деце. А у ово наше време, највећи број деце (према Гинису) има брачни пар Рајмондо и Јосимар Карнауба из Белема у Бразилу: 32. Дакле, жена може да роди четрдесет четворо деце.

Фараонци надиру!

У нашем стану има пуно ситушних жутих мрава и често их затекнем у мојим хербаријумима које толико волим. Не знам како да их сачувам од те напасти?

НЕДА
Београд

Такозвани фараонски мрави стални су подстанари већине Београђана и с њима се тешко излази накрај.

У твоје хербаријуме неће стићи ако им се, неким инсектицидом, пресеку путеви којима улазе у стан. Али, и то је само привремено решење. У сваком случају, хербаријуми их неће привлачити кад се биљке сасвим осуше, а дотле би могла да их држиш код неког друга или другарице у чијем стану нема мрава.

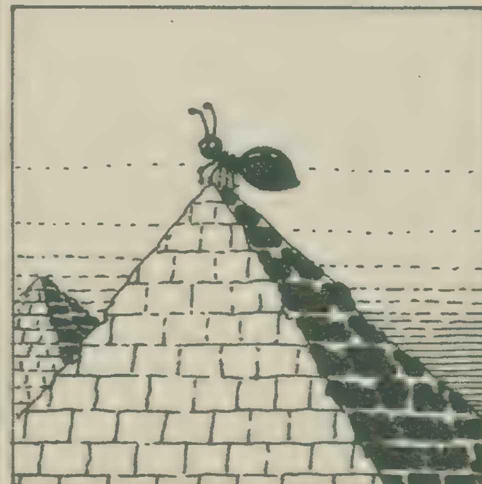

Млади свих земаља, уједините се!

Молим те да објавиш адресу неке румунске ревије за младе.

КАТЈА
Љубљана

Препоручујемо: SCINTEIA TINERETULUI – Piata Scinteia No 1, BUCAREST – Romania.

Саобраћајац у сукњи

Занима ме да ли у Загребу могу да се школујем за саобраћајца и да ли у ту школу примају девојчице?

ЧИТАТЕЉКА
из Бронзаног Мајдана
код Бањалуке

Школа за саобраћајне милиционере је на нивоу средње школе, што значи да се у њу уписује по завршетку основ-

ног образовања. Међутим, ти не би могла да се упишеш у ту школу јер, засад, примају само „мушку омладину".
Једино решење је да се упишеш на неки од течајева за саобраћајце које организује Образовни центар републичког СУП-а (Хрватска). Налази се у Шимунској улици 80 у Загребу.

Буве, чувајте се!

Где, у мом граду, могу да набавим огрлицу за животиње против бува? Мој мачак је у гадном сосу.

МИРЕЛА
Сарајево

Те огрлице у Сарајеву држе продавнице „СЕМЕНАРНЕ". Једна од њих налази се у Улици 6. новембра број 3.

Тражили сте...

Молимо те да објавиш адресу неког часописа за младе из Сједињених Држава – ради дописивања с младим Американцима.

ХАНА И БУБА
Београд

На пример: SEVENTEEN, Triangal Communication inc. 850 3rd Avenue, NEW YORK 10022, U.S.A.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Иванка Неловска, Никола Русински 62/11, 91000 Скопље – 15 година, воли музику, спорт и дописивање.

Нађа Хаџимујагић, Цељска 18, 74000 Добој – 13 година, воли спорт и музику.

Лоредана Лисац, Драга Орлића 7/д, 51000 Ријека – 14 година, воли све што воле млади.

Alexandra Mircov, Bdul Lepntin Salajan Nr. 42, Et. I sc. A. ap. 5, 1900 Timisoara, Romania – 13 година, сакупља постере, марке и стрипове.

Ана Максимовић, В. Маринковића 56/26, 32250 Ивањица – 14 година, воли тенис и атлетику, евергрин, класичну и поп музику, сакупља постере и блокчиће у боји.

Bojan Strainović, Schiller str. 42, 4020 Linz, Austrija – 19 година, воли народну музику, спорт и брзе аутомобиле, сакупља марке.

Гаврило Остојић, Блажа Јовановића 15, 84210 Пљевља – 14 година, воли музику и спорт, сакупља стари новац, марке, значке и слике аутомобила.

Тина Трчек, Градишче 15ц, 61360 Врхника – 14 година, жели да се дописује са вршњацима.

Милутин Здравковић, Обалских радника 11/11, 11000 Београд – 15 година, воли спорт, музику и дружење, сакупља постере и хемијске оловке.

Жељка Грчић, Даруварског одреда 14, 43500 Дарувар – 16 година, воли природу и путовања.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

ПОМИЦАЉКА: мило, адам, ђока, алан, рато.

УКРШТЕНИ БРОЈЕВИ: 958581, 9, 763246, 0,7,14478, 4, 1, 566650, 9, 0, 4, 0, 3, 4, 2, 79811, 2, 7, 31431, 2, 7821462, 9, 41796, 8, 8, 50382, 1, 8960803, 5, 31233, 8, 9, 61109, 4, 5, 70609, 8, 4, 7, 9, 9, 1, 0, 817693, 3, 635525, 6, 5, 81544, 1, 7, 460704, 0, 382083.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1974

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
др Живорад Миновић

В. д. главног и одговорног уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Сињанић и Ниша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Славољуб Кецић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Петриногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20.000 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220.800 динара, полугодишња 441.600 динара, годишња 883.200 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 441.600 динара, полугодишња 883.200 динара, годишња 1.766.400 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" – ООУР „Продаја" – претплата на лист: „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ:

САД	USD	45.–
СР НЕМАЧКА	DEM	84.–
ШВЕДСКА	SEK	298.–
ФРАНЦУСКА	FRF	284.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	73.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТБАНКЕ" – Београд, на рачун број: 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

Драги пријатељи,

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК и PEZ бонбони, позивају вас у

ВЕЛИКУ НАГРАДНУ ИГРУ

У сваком броју ЗАБАВНИКА поклањамо вам карте за играње са популарним ликовима ХОГАРА, ХЕЛГЕ, ХАМЛЕТА.

маме и тате,
деке и баке,
купите секи и бати
PEZ бонбоне слатке.

Слатки ПЕЗ бонбони за своје љубитеље обезбеђују вредне награде:

- сваког дана БИЦИКЛ BMX-Рог
- сваког дана кацига PEZ BMX
- сваког месеца мотоцикл ТОРИ
- на крају наградне игре СУПЕРНАГРАДА – ТРОДНЕВНА ПОСЕТА „ЕВРОПСКОМ ДИЗНИЛЕНДУ" у Амстердаму за две особе

ако би и ви желели да вам се срећа осмехне и добијете неку награду пошаљите **ТРИ ЛИСТИЋА** који се налазе у паковању ПЕЗ ФИГУРИЦА на адресу:

ПОЛИТИКА – ПП 124,
11000 Београд,
Македонска 35.

Надајте се да ће и ваше име бити међу награђенима који се извлаче жребом, а објављиваћемо их у ЗАБАВНИКУ: 17. XI, 15. XII и 12. I '90.

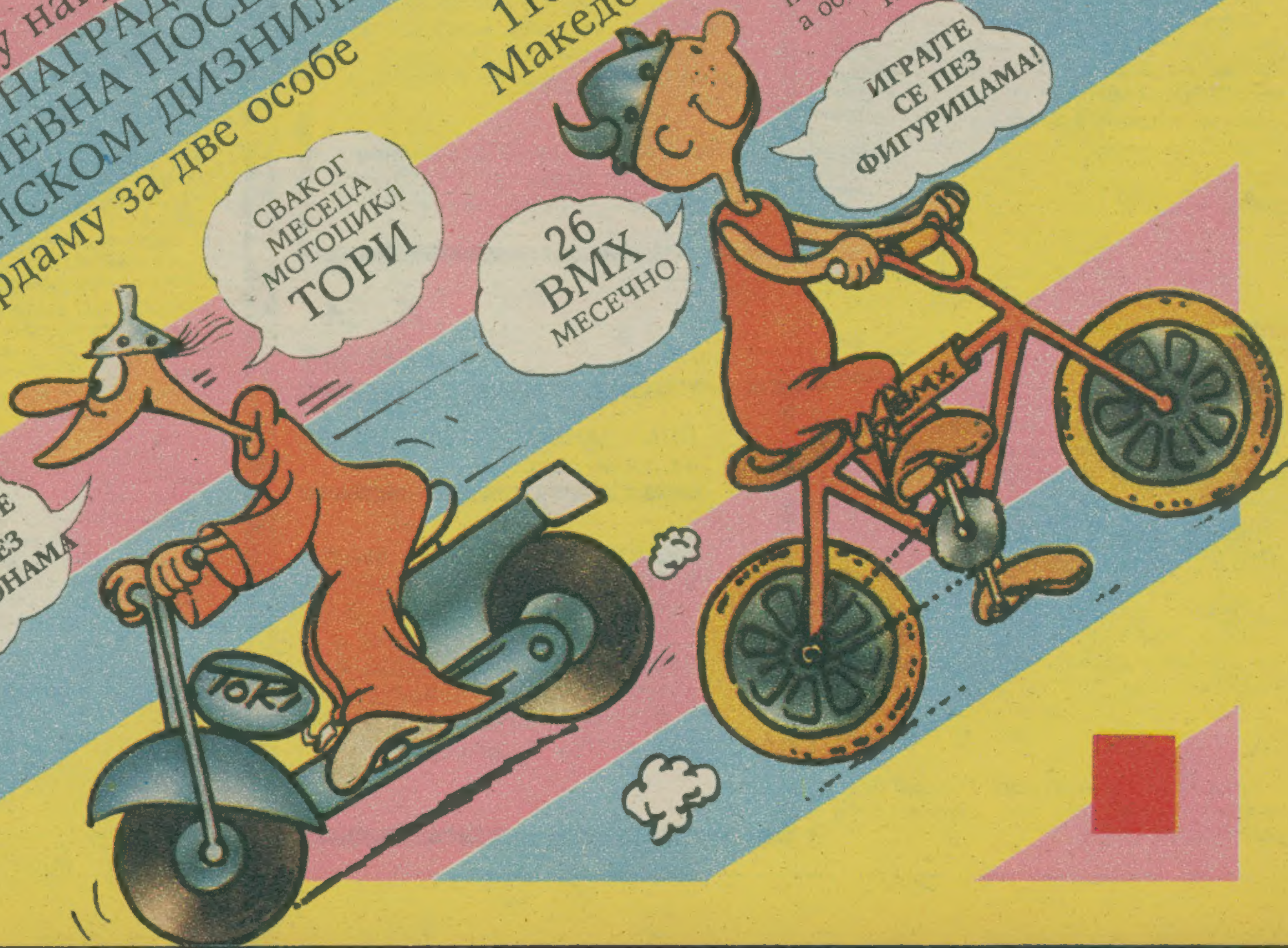

„ОЗОН" ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК и даље сакупљају ваше „бисере" под паролом

Графити 89.

● Ако сте се до сада премишљали, ово је прави тренутак да се и ви укључите у игру и баците на писање графита. Покушајте да што генијалније одговорите на ЗАБАВНИКОВА питања. Дакле: смислите, напишите на дописницу, пошаљите нам своје име, презиме и адресу и... Ко зна, можда баш ваш одговор – графит буде један од најбољих на крају игре. Зато – не оклевајте! Иако игра ГРАФИТИ '89 траје до 1. марта 1990, не треба чекати баш последњи дан!

ТРИ „ЗАБАВНИКОВА" ПИТАЊА:

1. Шта је подвиг?
2. Ко је професионално деформисан?
3. Која је разлика између Кинеза и Јапанаца?

Своје одговоре на „ЗАБАВНИКОВА" питања шаљите на адресу „ОЗОНА": РАДИО-БЕОГРАД 202, Хиландарска 2, за „ОЗОН" – графити '89, 11000 БЕОГРАД!

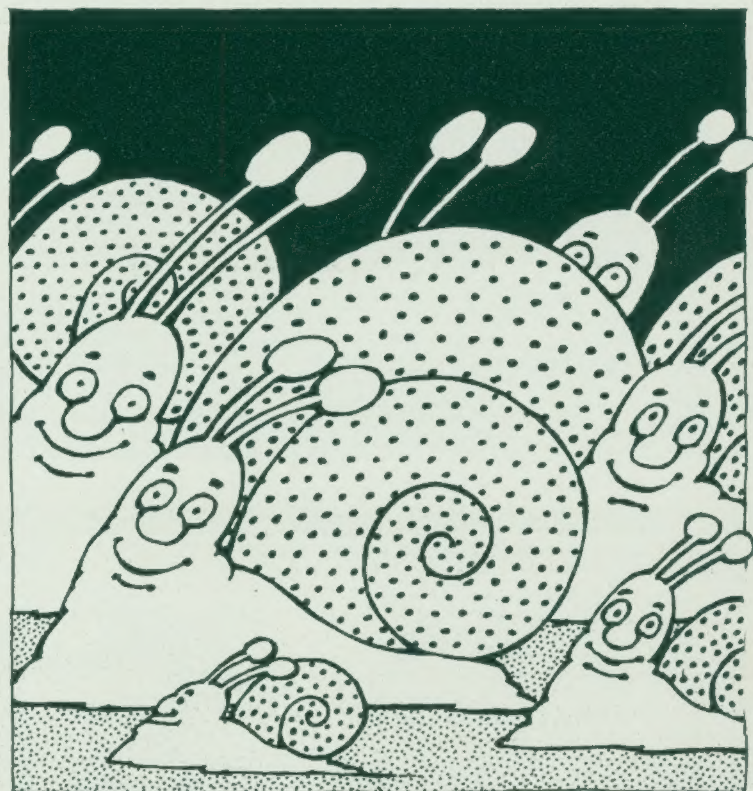

НАШ ИЗБОР ПРИСТИГЛИХ ГРАФИТА:

1. Срећа у несрећи је да, када се изгубите у пустињи, откријете да имате воду у колену!
Предраг Петровић, Чачак

2. Једини прави човекољубац је људождер!
Светлана Радуловић, Херцег-Нови и Наташа Лопушина из Панчева имале су исту идеју!

3. Бити спор значи ићи као пуж, а бити брз значи ићи као десет пужева!
Марија Јефтић, Лукићево

4. Бити нарцисоидан значи имати огледалце и на четкици за зубе!
Весна Трајковска, Скопље

5. Чврга често може бити и ударац у празно!
„ЉУБИЧАСТИ МЕСЕЧАР", Панчево

6. Људи перу зубе јер их сврбе бактерије!
Ина Милићевић, Младеновац

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

WALT DISNEY
МИКИ

ХЕЈ, ШИЉО! САД САМ ЧУО НОВОСТ! ПА ТИ СИ ПРАВИ ХЕРОЈ!
Н. Л. О. ОСМАТРАЧ-НИЦА

ЈЕСИ ЛИ УСПЕО ДА СНИМИШ ТУ ЛЕТЕЛИЦУ?
УСПЕО САМ!
Н. Л. О. ОСМАТРАЧ-НИЦА

ПА ТО ЈЕ ФАНТАСТИЧНО! ЈЕ Л' ИМАШ ФИЛМ?

АХА! САМО ТРЕБА ДА ГА РАЗВИЈЕМ!
Distributed by King Features Syndicate

ДАЈ ГА МЕНИ, ЈА ЋУ ТО БРЗО УРАДИТИ!

О, НЕМА, ПОТРЕ-БЕ, МИКИ!
4-9

ОНИ ЗЕЛЕНИ МОМЦИ ИЗ ЛЕТЕЛИЦЕ СУ МИ РЕКЛИ ДА ЋЕ МИ ТО ОНИ ВРЛО РАДО УЧИНИТИ!